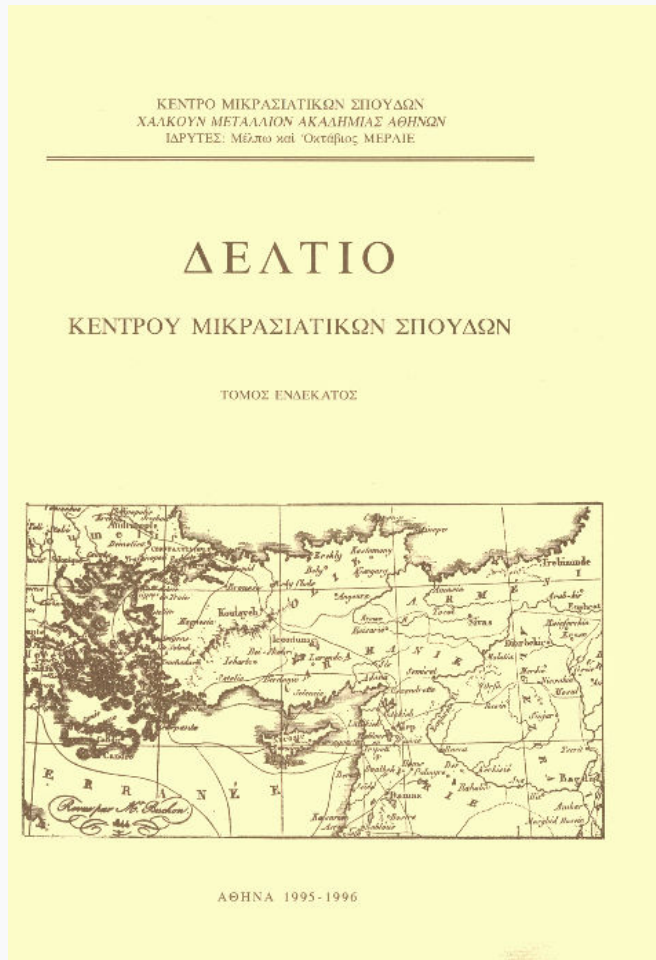

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 11 (1995)

Το περιοδικό της Τραπεζούντας: οι Κομνηνοί

Οδυσσέας Λαμψίδης

doi: [10.12681/deltiokms.53](https://doi.org/10.12681/deltiokms.53)

Copyright © 2015, Οδυσσέας Λαμψίδης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Λαμψίδης Ο. (1995). Το περιοδικό της Τραπεζούντας: οι Κομνηνοί. *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 11, 137-180. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.53>

ΟΔ. ΛΑΜΨΙΔΗΣ

ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΟΙ ΚΟΜΗΝΟΙ

Α'. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ, ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Β'. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Είσαγωγή

[Όλοι είχαμε υπόψη ότι στο διάστημα της ρωσικής κατοχής του Πόντου και της Τραπεζούντας είχε εκδοθεί περιοδικό (1916-1917) με τον τίτλο *Οί Κομνηνοί*. Υπολογίζεται ότι το περιοδικό αυτό πολύ λίγοι μετά το 1922 είχαν στην κατοχή τους και ότι ήταν δυνατόν να υπάρχει κάπου σε ιδιώτη ή σε δημόσια ή ιδιωτική βιβλιοθήκη. Βέβαια σε μερικά —πολύ λίγα— βιβλία ή μελέτες αναφέρονται άρθρα του. Όμως μιά επίμονη και συνεχής προσπάθειά μου από το 1952 να το ανεύρω στάθηκε ανεπιτυχής. Ούτε οι βιβλιοθήκες, δημόσιες και άλλες στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη, ούτε πρόσωπα ποντιακής καταγωγής μου ανακοίνωσαν ότι το είχαν ή ότι το είδαν. Έτσι από το 1952 πού το άναζητώ μέχρι τον Ιούλιο του 1995 οι αναποτελεσματικές προσπάθειές μου με είχαν σχεδόν πείσει ότι ήταν σχεδόν ακατόρθωτο να ανεύρω είτε ολόκληρο το σῶμα του περιοδικού ή και μερικά τεύχη. Αυτή μου την άποψη την κατέστησε περίπου όριστική ή μαρτυρία του Γ. Ν. Τασούδη, πού είχε εκδώσει τους τρεις τόμους για το μητροπ. Χρυσάνθο (βλ. μελέτη μας «Μιά νέα πηγή ιστορίας. Οί βιογραφικές αναμνήσεις του μητροπολίτη Τραπεζούντος Χρυσάνθου. Παρουσίαση και Άξιολόγηση», σσ. 239-265 του παρόντος τόμου) και πού στη σ. 213 στον τρίτο τόμο (*Άρθρα και μελέτα Χρυσάνθου Άρχιεπισκόπου Άθηνών του από Τραπεζούντος 1911-1949 (Βιβλίον Τρίτον)*). [Επιμέλεια Γεωργίου Ν. Τασούδη], Αθήνα 1977) έγραφε: «Με μεγάλη δυσκολία καταρωθήσαμε να βρούμε μερικά των άρθρων του, τα όποια έδημοσιεύθησαν εις τους «Κομνηνοίς» και τα όποια καταχωρούμεν».

Έντούτοις τον Ιούλιο του 1995 ό Πόντιος φίλος κ. Γιάννης Ταΐγανίδης, φιλότορας και φιλοπόντιος, μου προσκόμισε τό περιοδικό σε φωτοτυπική ανατύπωση σε δύο τόμους. Η φωτοτυπική ανατύπωση έγινε από τον κ. Κ. Φωτιάδη, ό όποιος είχε στην κατοχή του την καθαυτό έκδοση. Η έκπληξή μου ήταν μεγάλη γιατί τό περιοδικό με την ύλη πού περιείχε μπο-

ροῦσε νὰ συμβάλει σέ πολλοὺς τομείς ἱστορίας τῆς δράσεως τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου, ἀλλὰ καὶ γενικότερα τῆς ἱστορίας τοῦ Ἀνατολικοῦ Πόντου καὶ τῆς Τραπεζούντας στὸ διάστημα τῆς ρωσικῆς κατοχῆς. Ἡ πεποίθησή μου αὐτὴ μὲ ὀδήγησε, παρὰ τὴ μεγάλη ἔλλειψη διαθέσιμου χρόνου, νὰ διεξέλθω κάπως λεπτομερῶς τὰ περιεχόμενα, νὰ τὰ καταγράψω καὶ νὰ τὰ παρουσιάσω τὸ συντομότερο δυνατόν. Αὐτὸ γίνεται σήμερα μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι καὶ σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο θὰ ἔχω συμβάλει στὴν ἐπιστημονικὴ διερεύνηση τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου. Εὐχαριστίες ὀφείλω νὰ ἐκφράσω τόσο στὸν κ. Γ. Ταῦγανίδη ἀλλὰ καὶ στὸν κ. Κ. Φωτιάδη, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τόσα ἔτη διαφύλαξε τὸ σπάνιο καὶ δυσεῦρετο αὐτὸ ἔντυπο].

Α'. Παρουσίαση, ἀξιολόγηση

Μνεία τοῦ περιοδικοῦ βρίσκουμε στὴ «Συμβολὴ εἰς τὴν βιβλιογραφίαν τοῦ Πόντου» τοῦ Χρ. Μυριῖδη, *Ἀρχεῖον Πόντου* 10 (1940): Παραπέμπει στὸ περιοδικὸ γιὰ τὰ βιβλιογραφικὰ λήμματα τοῦ Ἰσραὴλ Βασιλειάδη, τοῦ Ἰωάννη Κάλφρογλου, τοῦ Ἑλ. Κούση, τοῦ Θ. Οὐσπένσκι, τοῦ Ἰ. Μηλιόπουλου κ.ἄ., καὶ ἰδίως δίνει στὸ τέλος τοῦ ἔργου του (σ. 181) πολύτιμη πληροφορία γιὰ τὴν ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ. Γράφει: «Οἱ Κομνηνοί», ἑβδομαδιαῖον περιοδικὸν ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου ἐν Τραπεζοῦντι ἐπὶ ἓν ἔτος, ἀπὸ τῆς 29 Μαΐου 1916 μέχρι τῆς 28 Μαΐου 1917». Τὰ ἴδια, σχεδὸν αὐτολεξεῖ, διαβάζουμε καὶ στὴν «Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος» (*Ἀρχεῖον Πόντου* 4-5 (1933-1935), σ. 17) τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου: «Οἱ Κομνηνοί, περιοδικὸν ἰδρυθὲν ὑπὸ... Ἐξεδόθη ἀπὸ τῆς..... 1917». Κανεῖς, ὅσο γνωρίζουμε, δὲ δίνει τὴν πληροφορία μὲ ποῦ τεῦχος σταμάτησε ἢ ἐκδοση τοῦ περιοδικοῦ οὔτε καὶ ἡμεῖς μπορούμε νὰ τὸ διαπιστώσουμε, γιὰ τὸ σῶμα τοῦ περιοδικοῦ ποῦ ἔχουμε στὰ χέρια μας δὲν εἶναι πλήρως καὶ σταματᾶ μὲ τὸ τεῦχος ἀρ. 26 τῆς 15ης Ἀπριλίου 1917.

Ἀπὸ τοὺς ἐρευνητές, ποὺ παραπέμπουν σὲ ἄρθρα τοῦ περιοδικοῦ, ἀναφέρω τὸ μητροπ. Χρυσάνθο, «Ἡ Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος», ὁ.π.: Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου του στὴ σ. 4, σημ. 6, ἀναφέροντας τὸ ἄρθρο τοῦ Ἰ. Σοκολώφ, γράφει: «Ἡ Τραπεζοῦς», ποῦ δημοσιεύεται στὰ ἑλληνικὰ «κατὰ μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου ἐν ἔτει 1916 ἰδρυθὲν καὶ ἐν Τραπεζοῦντι ἐκδοθὲν περιοδικὸν "οἱ Κομνηνοί"...». Σὲ πολλὰς ἄλλες σελίδες τοῦ ἔργου του τεκμηριώνει τὸ κείμενό του μὲ τὴν παραπομπὴ στὶς μελέτες Ἰσραὴλ Βασιλειάδη (σ. 517), Ἰ. Μηλιόπουλου (σ. 444) ὅπως καὶ στὸ ἄρθρο τοῦ Θ. Οὐσπένσκι (σ. 409) «Τραπεζοῦντιακὸν χειρόγραφον ἐν τῇ δημοσίᾳ βιβλιοθήκῃ τῆς Πετροπόλεως, Οἱ Κομνηνοί σελ. 515». (Γιὰ τὴν παράλειψη τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰ. Κάλφρογλου βλ. μελέτη μας, «Μιὰ νέα πηγὴ ἱστορίας ...», ὁ.π., σσ. 260-261).

Τὸ σῶμα λοιπὸν τοῦ περιοδικοῦ ποῦ ἔχουμε ὑπόψη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ

τεύχη 1-21 και 26 με ήμερομηνίες 29 Μαΐου 1916 έως 15 Ἰουλ. 1917. Μέχρι λοιπόν τις 28 Μαΐου τοῦ 1917 δὲν μποροῦμε νὰ διαπιστώσουμε πόσα τεύχη μετὰ τὸ 26 ἔχουν ἐκδοθεῖ. Κανονικά, ἀφοῦ τὸ περιοδικὸ εἶναι ἑβδομαδιαῖο, πρέπει νὰ ἐκδόθηκαν δύο ἀκόμα τεύχη τὸν Ἰούλιο καὶ τέσσερα τὸ Μάιο. Μά, ὅπως θὰ γραφεῖ πιὸ κάτω, ὑπάρχει διπλὸ τεῦχος, τὸ τεῦχος 28-29. Τὴν ὑπαρξὴ τοῦ τεύχους αὐτοῦ μαρτυροῦν: ὁ Γ. Ν. Τασοῦδης μὲ τὸ ἄρθρο τοῦ Χρυσάνθου, «Ὁ φανατισμὸς», ποῦ δημοσιεῖθηκε στὸ τεῦχος (χωρὶς ἀριθμὸ) 28 Ἰουλ. 1917 τοῦ περιοδικοῦ (*Ἄρθρα...*, σσ. 261-264) (τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἀναφέρεται καὶ ἀπὸ τὸν Ἄ. Παπαδόπουλο, «Χρῦσανθος Ἄρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν ὁ ἀπὸ Τραπεζοῦντος [1881-1949]», *Ἀρχεῖον Πόντου* 14 [1950], σ. 25Β, 9) ὁ Χρ. Μυριδῆς μὲ ὄσα λήμματα ἀναγράφει στὴ «Συμβολή...», π.χ. στὸ λήμμα Μηλιόπουλος Ἰωάννης, στὸν ἀριθμὸ ι): «Παναγία ἢ Θεοσκέπαστος, αὐτόθι [*Οἱ Κομνηνοί*], ἔτ. 1 [1917], ἀριθμ. 28-29, σσ. 520-526». Ἔτσι μὲ τὸ ἄρθρο ποῦ ἀναφέραμε προηγουμένως τοῦ Θ. Οὐσπένσκι καὶ αὐτὸ τοῦ Ἰ. Μηλιόπουλου γνωρίζουμε ὅτι τὸ περιοδικὸ εἶχε δημοσιεύσει καὶ τὸ τεῦχος 28-29, τὸ ὁποῖο ἔφθανε τουλάχιστον στὴ σ. 526. Ἐπίσης στὰ τεύχη μετὰ τὸ 26, καὶ συγκεκριμένα πιθανὸν στὸ 27, πρέπει νὰ ἔχει δημοσιευθεῖ ἡ συνέχεια τῶν ἄρθρων τῶν Δ. Φυλλίτζη («Ἡ Ἁγία Σοφία μελέτη λεχθεῖσα ἐν τῷ “Θεοφυλακτεῖῳ Νηπιαγωγείῳ”, τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1917», τεῦχ. 26, σσ. 477-479), Ἰ. Κάλφογλου («Γεωργιαναὶ ἡγεμονίδες ἐν Βυζαντίῳ. Μαρία ἢ Ἀβασγίς», τεῦχ. 26, σσ. 482-484) καὶ Ἰσραὴλ Βασιλειάδης («Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δημοδῶν τινῶν ἁσμάτων τοῦ Πόντου», τεῦχ. 26, σσ. 484-488) (γιὰ τὴ μελέτη τοῦ Ἰ. Βασιλειάδης ὁ Χρ. Μυριδῆς, σ. 22, δ), ἀναφέρει τὸ τεῦχος 27, σσ. 498-500). Στὸ ἴδιο τεῦχος 27 εἶχε δημοσιευθεῖ καὶ ἡ συνέχεια τῆς μελέτης Ἐλ. Κούση. Ὅμως ὁ Μυριδῆς, σ. 74, δ), δὲν ἀναφέρει τὸ τεῦχος ἀλλὰ μόνον τὴ σελίδα 495.

Στὴ βιογραφία ποῦ συνέγραψε ὁ Ἄνθιμος Παπαδόπουλος («Χρῦσανθος...», ὁ.π., σσ. 24-27) παραθέτει τοὺς τίτλους τῶν δημοσιευμάτων τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου καὶ ἀνάμεσά τους καὶ ἐκείνων τὰ ὁποῖα δημοσιεύθηκαν στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*. Ἀπὸ αὐτὰ σημειώνουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄγνωστο σὲ μᾶς ὡς πρὸς τὸν τίτλο ἄρθρο τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*.

Ἔτσι κατὰ πρῶτον μία διαπίστωση: Ὁ Γ. Ν. Τασοῦδης δὲν ἀνεῦρε στὰ λιγοστὰ κατάλοιπα τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀρχεαῖα ἔγγραφα, τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*. Γι' αὐτὸ καὶ ὁμολογεῖ ἀδυναμία νὰ παρουσιάσει τὰ ἄρθρα τοῦ μητροπολίτη ποῦ δημοσιεύθηκαν σ' αὐτὸ τὸ περιοδικό. Ὁ Χ. Μυριδῆς ὁμοίως, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξε ὁ πλέον ἐμπιστος τοῦ μητροπολίτη στὰ μετὰ τὴν κατοχὴ χρόνια, εἶχε καταγράψει καὶ τυπώσει τὴ βιβλιογραφία τοῦ Πόντου μὲ βάση καὶ μὲ βοήθημα καὶ τὴν «Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος». Ἐκεῖ ὁμοίως, στὴν «Ἐκκλησία Τραπεζοῦντος», δὲν ὑπάρχουν τὰ λήμματα ποῦ ὁ Μυριδῆς ἀναγράφει στὸ ἔργο του στὸ ὄνομα Κάλφογλου. Ἄρα ἔπρεπε, ὅπως ὁ Ἄνθιμος Παπαδόπουλος (γιὰ τὴν ἀναγραφή τῶν τί-

λων τῶν ἄρθρων τοῦ Χρυσάνθου), ἔτσι καὶ ὁ Μυριδῆς (γιά τὴν ἀναγραφή τῶν δημοσιευμάτων τοῦ Ἰ. Κάλφογλου) νὰ εἶχαν ὑπόψη τὸ ἴδιο τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*, ὅταν ἐτοίμασαν τὰ δημοσιεύματά τους. Σὲ σχετικὴ ὁμῶς ἐρώτησή μου ἂν τὸ περιοδικὸ ὑπῆρχε στὴ βιβλιοθήκη, τόσο στὴν κεντρικὴ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ὅσο καὶ τοῦ Λεξικοῦ (τώρα τοῦ Κέντρου Ἑρευνας Ἑλληνικῆς Γλώσσας), ἡ ἀπάντηση ὑπῆρξε ἀρνητικὴ. Στὸ Κέντρο αὐτὸ ὁ Ἄ. Παπαδόπουλος ἐργαζόταν ὡς διευθυντῆς τὸ 1949 καὶ θὰ ἦταν πιθανὸν νὰ εἶχε συμβουλευθεῖ στὴ βιβλιοθήκη του τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*. Ἡ ἀπορία μου γίνεται μεγαλύτερη γιατί ἡ ἰδιωτικὴ βιβλιοθήκη καὶ τῶν δύο, τοῦ Χ. Μυριδῆ καὶ τοῦ Ἄ. Παπαδόπουλου κληροδοτήθηκε στὴν Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν, ὅπου βεβαίως τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί* δὲν ὑπάρχει. Ποῦ τὸ συμβουλευθήκαν καὶ οἱ δύο παραμένει ἄγνωστο καὶ προβληματικὸ. Τὸ ἴδιο προβληματικὸ μένει καὶ τὸ γεγονός πῶς καὶ οἱ δύο παραπέμπουν σὲ μελέτες πέρα ἀπὸ τὸ τεῦχος 26, τὸ ὁποῖο ἔχουμε ἐμεῖς ὑπόψη. Ἄρα εἶχαν χρησιμοποιήσει σῶμα τοῦ περιοδικοῦ διαφορετικὸ ἀπὸ τὸ δικό μας, ποῦ ἔφτανε τουλάχιστον στὸ τεῦχος 28-29 καὶ στὴ σ. 532. (Ὁ Ἄ. Παπαδόπουλος μνημονεύει στὴν Εἰσαγωγὴ τοῦ *Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ποντικῆς διαλέκτου* ὅτι συμβουλευθῆκε σὲ χειρόγραφο τὸ ἄρθρο «Τραπεζούντια διάλεκτος» τοῦ Ἑλ. Κούση, ποῦ εἶχε δημοσιευθεῖ σὲ πολλὰς συνέχειες στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*, χωρὶς ὁμῶς νὰ ἀναφέρει τὴν ἐντυπὴ δημοσίευσή του. Ἀντιθέτως ὁ Χ. Μυριδῆς ἀναγράφει τὸν Ἑλ. Κούση καὶ τὰ δημοσιεύματά του στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοί*, ἐνῶ γιὰ τὸ δημοσίευμα «Ἡ Τραπεζούντια διάλεκτος» τοῦ ἴδιου συγγραφέα (Μυριδῆς, σ. 74, δ) μετὰ τὴν παραπομπὴ στὸ τεῦχος 20 τοῦ περιοδικοῦ ἀναφέρει πιά μόνο σελίδες καὶ ὄχι τεύχη. Ἀκόμα σημειῶνω ὅτι στὰ περιεχόμενα τοῦ τεύχους 22, ἴσως καὶ τῶν ἐπομένων, πρέπει νὰ ὑπῆρχαν οἱ μελέτες τῶν Ἑλ. Κούση, Κύριλλου Λαμπριανίδη καὶ Δ. Φυλλίξη, τμῆμα τῶν ὁποίων δημοσιεύεται στὸ τεῦχος 21. Ὅδηγός κατὰ κάποιον τρόπο γιὰ τὸν καθορισμὸ τοῦ κάθε τεύχους θὰ μπορούσε νὰ ὑπάρξει, τουλάχιστον γιὰ τὸ δημοσίευμα τοῦ Ἑλ. Κούση, ἡ παραπομπὴ τοῦ Μυριδῆ στὴ μελέτη αὐτὴ (σ. 74, δ), ὅπου δίνονται, ὅπως εἶπαμε, μόνο οἱ σελίδες καὶ ὄχι καὶ τὰ τεύχη (τὰ συμπληρώνουμε μέσα σὲ παρενθέσεις): 388-389 (τεύχ. 21), 405-407 (τεύχ. 22), 433-435 (τεύχ. 23), 444-447 (τεύχ. 24) (οἱ τρεῖς αὐτὲς παραπομπὲς ὑποδηλώνουν ἢ ὅτι ἓνα ἀπὸ τὰ τεύχη 22 ἕως 25 ἦταν διπλὸ ἢ ὅτι σὲ ἓνα ἀπὸ τὰ τεύχη αὐτὰ δὲ δημοσιεύτηκε ἡ μελέτη τοῦ Ἑλ. Κούση) καὶ στὴ συνέχεια 475-476 (ποῦ ἀντιστοιχοῦν στὸ τεύχ. 26), 495 (στὸ τεύχ. 27) καὶ 516-517 (ποῦ ἀντιστοιχοῦν στὸ τεύχ. 28-29).

Μετὰ ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς ἐρευνητῆς δὲν ἀναφέρω ἄλλους, οἱ ὁποῖοι δυνατὸν νὰ ἔχουν μνημονεύσει τὸ περιοδικὸ ἢ νὰ τὸ ἔχουν ἀμέσως συμβουλευθεῖ.

Πρέπει ἐξαρχῆς νὰ γράψω πῶς ἔγινε νὰ ἐκδοθεῖ ἓνα παρόμοιο περιοδικὸ στὴν Τραπεζούντα. Ξέρομε ὅτι ὁ μητροπολίτης Χρυσάνθος, ὅταν

ανέλαβε τὸ ἀξίωμα του στὴν Τραπεζούντα τὸ 1913, συνάντησε ποιμνιο μὲ πολὺ χαμηλὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο. Οἱ Τραπεζούντιοι δὲν ἔδειχναν νὰ ἔχουν πνευματικὰ ἐνδιαφέροντα. Ὁ μητροπολίτης ἴδρυσε μιὰ λέσχη, στὴν ὁποία ἔκαναν ὁμιλίες ἄλλοι ὅπως καὶ ὁ ἴδιος. Ξέρομε ἀκόμη ὅτι προσπάθησε νὰ δημιουργήσει ἕνα κοινὸ πού νὰ δέχεται τὴ δημοτικὴ γλῶσσα, νὰ παραδέχεται τὴ λογοτεχνία, νὰ γοητεύεται ἀπὸ τὴν ποίηση. Ἔτσι δὲ φαίνεται καθόλου περιέργο οὔτε μᾶς αἰφνιδιάζει ἡ ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ, ὅπως *Οἱ Κομμνηνοί*, στὰ χρόνια τῆς ρωσικῆς κατοχῆς, ὁπότεν εἶχαν παύσει οἱ καταπιέσεις καὶ οἱ δεσμεύσεις στὴ δράση τῶν ραγιαδῶν Ἑλλήνων. Τί λοιπὸν τὸ φρυσικότερο ὁ μητροπολίτης Χρυσάνθος νὰ προβῆι στὴν ἔκδοση αὐτοῦ τοῦ περιοδικοῦ; Ὅμως ἐδῶ συνέβη τὸ ἴδιο πού στὰ 1927 συνέβη καὶ μὲ τὴν ἴδρυση τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν. Τὸ 1958 ὁ Θ. Θεοφύλακτος, ὁ γιατρός, στὸ βιβλίον του *Γύρω στὴν ἄσβεστη Φλόγα*, σ. 45, ἔγραφε: «Λησμονῆσα νὰ πῶ, πῶς ἔξω ἀπὸ τὰ ἄλλα στὴν Τραπεζούντα, τὸν καιρὸ τῆς Ρωσικῆς κατοχῆς μαζί μὲ ἄλλους θέλησα νὰ βγάλω ἕνα περιοδικό. Ζήτησα τὴ γνώμη τοῦ μητροπολίτη. Τὸ ὄνόμασε *Οἱ Κομμνηνοί*. Καὶ ἔγραφε στὸ ἐξώφυλλο: *Προνοία τοῦ Μητροπολίτου*. Ἡ χρηματοδότησή του ἦταν ἀπὸμένα. Ἀλήθεια εἶναι πῶς πάντα ἤθελα νὰ μὴ φαίνομαι, γιὰ νὰ μὴ βρῶ καὶ ἀντιδράσεις στὸ ἔργο, πού ἀφωροῦσε ἀνωτέρους σκοποῦς. Αὐτὸν τὸν κατόνα τήρησα πάντοτε...».

Βλέπουμε λοιπὸν ἀπὸ τὸ κείμενο αὐτὸ τοῦ Θεοφύλακτου ὅτι, ὅπως καὶ στὴν ἴδρυση τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν [βλ. Χ. Μυρῖδη, «Εἰκοσιπενταετηρὶς τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν 1927-1952», *Ἀρχεῖον Πόντου* 17 (1952), σσ. 3-14 (ἰδιαίτερος σ. 6 καὶ 10) καὶ Θεοφύλακτου, *Φλόγα*, σσ. 405-406, τὶς ἐπιστολὲς πού ἀντήλλαξε ὁ Θεοφύλακτος μὲ τὸν τότε γενικὸ γραμματέα τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν Ὅδ. Λαμφίδη, σχετικὰ μὲ τὴν πρωτοβουλία γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν Μελετῶν, καὶ Ὅδ. Λαμφίδη, «Ἡ Ἐπιτροπὴ Ποντιακῶν Μελετῶν καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῆς εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν τοῦ ἑλληνικοῦ Πόντου», *Ποντιακὴ Στοά* (1971), σσ. 15-16], αὐτὸς ὑπῆρξε ὁ πρῶτος πού σκέφθηκε καὶ χρηματοδότησε τὴν ἔκδοση τοῦ περιοδικοῦ. Ὡς πρὸς τὴ διαβεβαίωση ὅτι στὸ ἐξώφυλλο ἔγραφε *Προνοία τοῦ Μητροπολίτου* αὐτὸ δὲν εἶναι ὀρθό, γιατί στὸ σῶμα πού ἔχοιμε σὲ κανένα τεῦχος του δὲν ὑπάρχει τέτοια ἀναγραφή. Ἐκεῖ γράφεται: *Ἐβδομαδιαῖον περιοδικὸν ἰδρυθὲν ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κυρίου Κυρίου Χρυσάνθου*. Δὲ γνωρίζουμε ἀπὸ πού ὁ Θ. Θεοφύλακτος πῆρε τὴν πληροφορία του, ἐπιτὸς ἕαν ὑπῆρχε καὶ δεῦτερο ἄλλο ἐξώφυλλο. Τοῦ τεύχους 3 ἐξώφυλλο σὲ φωτοτυπία ἔχει δημοσιευθεῖ στὸ βιβλίον *Ἄρθρα...*, σ. 215 καὶ πιστοποιεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχει παρόμοια ἀναγραφή.

Τὸ σῶμα τοῦ περιοδικοῦ *Οἱ Κομμνηνοί*, τὸ ὁποῖο ἔχοιμε ὑπόψη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ τεύχη 1-21 (29 Μαΐου 1916-4 Φεβρ. 1917) καὶ 26 (15 Ἀπρ. 1917). Ἀπὸ τὴν ἀναγραφή τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου («Ἐκκλησία Τραπε-

ζούντος», σ. 17) και Μυρίδη («Συμβολή», σ. 181) βλέπουμε ότι το περιοδικό έπαισε την έκδοσή του στις 28 Μαΐου 1917, δε μαθαίνουμε όμως ποιό ήταν το τελευταίο τεύχος. Πάντως θα ήταν ένας αριθμός ύστερα από το τεύχος 28-29, όπου είχαν έκτυπωθεί και οι μελέτες του Ί. Μηλιόπουλου, «Η Παναγία ή Θεοσκέπαστος», σσ. 525-526, του Έλ. Κούση, «Τραπεζονομική διάλεκτος», σσ. 516-517, του Ίσρ. Βασιλειάδη, «Συμβολή εις την ανάλυσιν δημοδών άσμάτων του Πόντου», σσ. 527-532. Σημειώνουμε ότι το τεύχος 26 τελείωνε με τη σ. 488, το τεύχος 27 μετά τη σ. 495 και το τεύχος 28-29 μετά τη σ. 532.

Προβαίνουμε λοιπόν στη δημοσίευση των περιεχομένων του περιοδικού *Οί Κομνηνοί*, άν και στο σώμα του περιοδικού που διαθέτουμε λείπουν όκτώ έως έννέα τεύχη, γιατί θεωρούμε αναγκαίο και σκόπιμο να εισαχθούν στην ελληνική βιβλιογραφία τὰ περιεχόμενα του περιοδικού. Με τη δημοσίευση επιθυμούμε άκόμα να ύπάρξει μία πρόσκληση και ένα κίνητρο για όσους έχουν στην κατοχή τους το σώμα του περιοδικού σε πλήρη μορφή να το παρουσιάσουν ώστε να ολοκληρωθεί ή αποτίμηση της προσπάθειας που έκανε στην Τραπεζούντα ο Έλληνισμός του Πόντου κατά τη ρωσική κατοχή.

Το περιοδικό είχε εξώφυλλο, όπου κάτω από τον τίτλο *ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ* ήταν γραμμένο:

*ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΙΔΡΥΘΕΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ Α.Σ. ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ*

Οί διαστάσεις του ήταν περίπου 0,29x0,20 εκ. Το έσωτερικό εξώφυλλο είχε την ίδια διάταξη με το εξωτερικό εξώφυλλο, αλλά στο μέσον της σελίδας και στο δεξιό άκρο ανάμεσα σε δύο οριζόντιες παράλληλες γραμμές υπήρχε άποσπασμα από την Πολιτεία του Πλάτωνα (VIII 549b): *Διά τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος. – Τίνος; ἢ δ' ὅς ὁ Ἀδείμαντος. Λόγου, ἦν δ' ἐγώ, μουνισκῆ κεκραμένου, ὃς μόνος ἐγγεγόμενος σωτῆρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῷ ἔχοντι.*

Πλάτων Πολιτεία

Ἀπό το τεύχος 9 (20.8.1916) και ύστερα επάνω δεξιά στο εξώφυλλο γράφεται δίλεξη έκφραση στα ρωσικά: «άδεια λογοκρισίας» δέν υπάρχει όμως στο τεύχος 26 (15.4.1917).

Στην πρώτη σελίδα του κάθε τεύχους, κάτω από τον τίτλο *Οί Κομνηνοί*, αναγράφονται τὰ περιεχόμενα. Μερικές φορές τὰ περιεχόμενα δέν περιλαμβάνουν όλα τὰ δημοσιευμένα άρθρα. Ἐτσι στο τεύχος 1 λείπει από τὰ περιεχόμενα τὸ δημοσίευμα με τίτλο «Χρονικά» που περιλαμβάνει διάφορα γεγονότα, επισκέψεις επίσημων προσώπων κ.λπ. Ὁ τίτλος *ΟΙ ΚΟ-*

ΜΝΗΝΟΙ γράφεται και σε κάθε σελίδα ως επίτιτλος, ενώ στο τέλος κάθε τεύχους με κεφαλαία γράμματα *ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟΥ*

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΕΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ

Ἡ ἀναγραφή αὐτὴ παραλείπεται στὰ τεύχη 8, 9, 10, 11, 12, 19, ἐνῶ σὲ σπάνιες περιπτώσεις, ὅπως στὸ τεύχος 13 τῆς 15.10.1916, ὅπου ἡ δημοσιευομένη ὕλη δὲν ἀφίνει ἀρκετὸ χῶρο, σημειώνεται μόνον *ΤΥΠΟΙΣ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ*.

Πρὶν παραθέσουμε τὰ τεχνικὰ δεδομένα πὸν ἀφοροῦν στὸ εὑρετήριο καθ' ὕλην —περιλαμβάνει μόνον ὅσα περιέχονται μέσα σὲ τετράγωνες ἀγκύλες καὶ κατ' ἐξαιρέσειν τὰ «χρονικά»— καὶ στὸ χαρακτηρισμὸ τῶν περιεχομένων ἄρθρων, πρέπει νὰ διασαφήσουμε γιὰ τοὺς ἀναγνώστες καὶ χρηστες τοῦ δημοσιεύματός μας ὀρισμένους ὅρους καὶ χαρακτηρισμοὺς, πὸν σημειώνουμε γιὰ τὰ καταγραφόμενα ἄρθρα. Ἀκολουθοῦμε τὸ ἴδιο περίπου σύστημα, τὸ ὁποῖο χρησιμοποιήσαμε καὶ κατὰ τὴν παρουσίαση τῶν περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ *Ποντιακὰ Φύλλα* (Ὁδ. Λαμψίδου - Α. Ραζῆ, «Πίναξ περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ “Ποντιακὰ Φύλλα” (1936-1940)», *Ἀρχεῖον Πόντου* 32 (1972-1973), σσ. 43-125). Ἡ πρώτη σκέψη, μετὰ κάθε τίτλο ἄρθρου νὰ ἀκολουθήσει ὀλιγόστιχη περιληπτικὴ ἀνάλυση, ἀποβαίνει πολλὲς φορὲς δυσχερὲς ἢ, ὀρθότερα, ἀδύνατη.

Τὰ κύρια ἄρθρα τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου χαρακτηρίζονται μὲ τὴ λέξη κηρυγματικὸ, ἀκολουθουμένη μὲ ἄλλη λέξη, ὅπως *θηροσ(ευτικὸ), κοιν(ωνικὸ), ἔθν(ικὸ) ἢ ἐπίκαιρο*, ὡσὰκις τὸ κύριο ἄρθρο κατὰ βάση θρησκευτικὸ ἀφορᾷ στὸ θρησκευτικὸ κήρυγμα, περιέχει ὁμως ἀφορμὲς γιὰ προτροπὴ καὶ νουθεσία εἴτε μὲ σκοπὸ ἔθνικὸ ἢ κοινωνικὸ. Καὶ σὲ ἄλλο δημοσίευμα («Γ. Σκληρὸς καὶ μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος Φιλιππίδης», *Τὰ Ἱστορικά*, τόμ. 12, τεύχ. 23, Δεκέμβριος 1995, σσ. 351-368) ἔχουμε ἀναγράψει ὅτι ὁ μητροπ. Χρυσάνθος πολλὲς φορὲς γιὰ τὴ συγγραφή κυρίων ἄρθρων στὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοὶ (Κ)* χρησιμοποίησε λιγότερο ἢ περισσότερο ἀποσπάσματα ἀπὸ τὰ δικά του κύρια ἄρθρα τῆς *Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας (ΕΑ)*, ἐκθέτοντας πολλὲς φορὲς τὰ ἴδια θέματα καὶ προβλήματα καὶ στὰ δύο περιοδικά. Ἀναγράφουμε παρακάτω σχεδὸν ὅλα τὰ παράλληλα κείμενα:

Κ 3 (18.6.1916) «Ἡ κρίσις», *ΕΑ* 31,37 (17.9.1911) «Θρησκευτικὴ κρίσις ἐν Ἑσπερίᾳ»· *Κ* 4 (25.6.1916) «Ἀλληλεγγύη καὶ Σύνδεσμοι» [ἀντὶ γιὰ ὑπογραφή τρεῖς ἀστερίσκοι σὲ τριγωνικὸ σχῆμα], *ΕΑ* 33,1 (5.1.1913) «Σύλλογοι καὶ Σύνδεσμοι»· *Κ* 6 (9.7.1916) «Τὰ Γυμνάσια καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα», *ΕΑ* 31, 33 (20.8.1911) «Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα»· *Κ* 8 (4.8.1916) «Συντηρητικότης καὶ πρόοδος», *ΕΑ* 32, 25 (16.6.1912) «Ἡ ἐναμόνις τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Σ. Σταματιάδου» [ὁ μητροπολίτης Χρυσάνθος γράφει τὸ εἰσαγωγικὸ σημείωμα στὴν ὁμιλία τοῦ Σ. Σταματιάδη πὸν δημοσιεύεται σὲ τρεῖς συνέχειες στὴν *ΕΑ*]· *Κ* 11 (17.4.1916) «Τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ ἡ κοινωνία», *ΕΑ* 32,16

(15.4.1912) και 32, 17 (21.4.1912)· *K* 13 (15.10.1916) «Κληρός και λαός», *EA* 33, 46 (3.11.1912), 33, 47 (10.11.1912), 33, 51 (8.12.1912) «Ο κληρός»· *K* 17 (10.12.1916) και 18 (24.12.1916) «Αί άριστοκρατία», *EA* 32, 2 (7.1.1912) «Η εν Κίνα επανάστασις και η κυκλοφορία των άριστοκρατιών»· *K* 28-29 (28.4.1917) [*Άρθρα...*, σσ. 261-264] «Ο φανατισμός», *EA* 32 (7.4.1912) «Αντιθησκευτικός φανατισμός εν Γαλλία»· ακόμη αντιγράφει αυτολεξεί και όμοιοτίτλος *K* 15 (13.11.1916) «Ίωακείμ ό Γ΄», *EA* 33, 48-49 (19.11.1912) και *K* 18 (24.12.1916) «Χριστός γεννάται» και *EA* 33, 53 (22.12.1912).

Έπίσημα: έγγραφα, τηλεγραφήματα, προσφωνήσεις, αντιφωνήσεις και προπόσεις επίσημων προσώπων (Ρώσων) και του μητροπ. Χρυσάνθου.

Λογοτεχνία: λογοτεχνικά κείμενα, πεζά η ποιητικά της νέας ελληνικής η και ξένης λογοτεχνίας σε ελληνική μετάφραση. Στο χαρακτηρισμό *λογοτεχνία* προστίθεται ό χαρακτηρισμός *ποίηση* η *διήγημα* και ακολουθεί ό *συγγραφέας* του λογοτεχνήματος.

Ίστορία: μελέτες αναφερόμενες στην ιστορία. Στο χαρακτηρισμό *ιστορία* προστίθενται οι λέξεις *λαών Καυκάσου*, *Βυζαντίου*, *Πόντου*, *Τραπεζούντας*, *Μεγάλων Κομνηνών*.

Ίατρική: Μελέτες που αναφέρονται στην *κοινωνική ιατρική*, και ειδικότερα σε επιδημίες, όπως ό τύφος η η χολέρα.

Χημεία: Υπάρχουν και μελέτες που εκλαϊκεύουν όρισμένες μεθόδους που χρησιμοποιεί η τεχνική με βάση την πρόοδο της Χημείας. Μία μελέτη αναφέρεται ρητά στο χαρακτηρισμό *Άλχημεία*.

Χρονικά: Σχεδόν σε κάθε τεύχος (Χρονικά δέν υπάρχουν στα τεύχη 4 [25.6.1916], 12 [1.10.1916], 18 [24.12.1916], 21 [4.2.1917] και 26 [15.4.1917]) του περιοδικού στο τέλος κάτω από τον επίτιτλο *Χρονικά* πληροφορείται τό αναγνωστικό κοινό για γεγονότα η εκδηλώσεις που έγιναν η που θα γίνουν. Στις περισσότερες φορές για κάθε γεγονός η εκδήλωση υπάρχει μερικότερος επίτιτλος, μερικές φορές όμως άπλως και μόνο με άλλαγή παραγράφου χωρίζονται τά διάφορα μεταξύ των γεγονότα. Γι' αυτό τό χαρακτηρισμό *Χρονικά* ακολουθεί αυξανόμενος άριθμός και εάν υπάρχει τίτλος γράφεται αυτός, αν δέν υπάρχει, τότε καταγράφεται τίτλος εκ των συμφραζομένων. Μερικές φορές εντός άγκύλης αναλύεται με ελάχιστες λέξεις τό αναγραφόμενο γεγονός η η εκδήλωση. Έχουμε την άποψη ότι τά *Χρονικά* γράφονται είτε από τον ίδιο τό διευθυντή του περιοδικού, τό μητροπ. Χρυσάνθου, είτε με την έποπτεία και έγκρισή του. Γι' αυτό του άποδίδουμε την πατρότητά τους.

Οί άλλοι χαρακτηρισμοί είναι ευνόητοι και δε χρειάζονται εισαγωγική διάσάφηση.

Με πλάγια στοιχεία σημειώνονται όλα τά παραθέματα (όνόματα συγγραφέων, τίτλοι άρθρων κ.λπ.), σε τετράγωνες άγκύλες οι δικοί μας χαρακτηρισμοί κάθε άρθρου, σε γωνιακές άγκύλες η περιληψη κάθε άρθρου και τυχόν συμπλήρωση όνόματος συγγραφέα η τίτλου (στην τελευταία περι-

πτωση οί ἐντός τῆς ἀγκύλης λέξεις φυσικά μὲ πλάγια στοιχεῖα). Παντοῦ στὰ κύρια ὀνόματα διατηροῦμε τὴ γραφὴ τοῦ ἐντύπου.

Ἄξιολόγηση τῶν περιεχομένων τοῦ περιοδικοῦ. Ἄς μὴ λησμονοῦμε ὅτι τὸ ἑβδομαδιαῖο αὐτὸ περιοδικὸ ἐκδίδεται στὴν περιφέρεια τῆς περιοχῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ μέσα σὲ πολὺ δυσχερεῖς περιστάσεις, ὅπου ἡ διαρκῆς μετανάστευση πληθυσμῶν ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸ πρὸς τὸν παραλιακὸ Πόντο καὶ ἡ μετανάστευση τῶν Ἑλλήνων Ποντίων πρὸς τὶς περιοχὲς τῆς ρωσικῆς ἐπικρατείας δὲν ἐπέτρεπαν στὸ ἑλληνικὸ κοινὸ νὰ ἐνδιαφέρεται —καὶ αὐτὸ ἦταν ἓνα διαρκὲς παράπονο τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου— γιὰ πνευματικότερες ἐκδηλώσεις καὶ ἐνέργειες. Ἐντούτοις τὸ περιοδικὸ *Οἱ Κομνηνοὶ* μὲ τὴν ὕλη ποὺ περιέλαβε στίς σελίδες του προσέφερε καὶ προσφέρει πολλὰ καὶ ἀξιόλογα καὶ στὰ χρόνια τῆς ἐκδόσεώς του στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ καὶ μεταγενέστερα, ἰδιαίτερος στους ἱστορικοὺς τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πόντου. Παρέχει πολὺτιμες πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὴ δράση τόσο τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου καὶ τῆς κοινότητος τῆς Τραπεζούντας ὅσο καὶ γενικότερα γιὰ τὴν περίοδο τῆς ρωσικῆς κατοχῆς στὰ χρόνια 1916-1917 στους φιλιότερες ἐρευνητές. Σημαντικὰ εἶναι τὰ ἄρθρα τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου γιὰ τὴν ἔκφραση τῶν ἰδεῶν του ὅπως σημαντικὰ εἶναι καὶ τὰ δημοσιεύματα τοῦ Ἐ. Κούση γιὰ τὴν ποντιακὴ διάλεκτο, καὶ ἐκεῖνα τοῦ Ἰσραήλ Βασιλειάδη, τοῦ Ἰ. Κάλφογλου, τοῦ Ἰ. Μηλιόπουλου γιὰ τὴν ἐρευνα τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ Πόντου στίς διάφορες περιόδους τῆς ζωῆς του. Δὲ θέλω νὰ ἀποσιωπήσω τὴν τεράστια προσπάθεια ποὺ κατέβαλε τὸ περιοδικὸ γιὰ νὰ κάνει γνωστὰ καὶ ἀποδεκτὰ τὰ λογοτεχνικὰ δημιουργήματα τῆς νεότερης Ἑλλάδας. (Βλ. Ὅδ. Λαμπίδη, «Συμπληρωματικὰ γιὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Χρυσάνθου», *Νέα Ἑστία*, τόμ. 138, τεύχ. 1638 (1.10.1995), σσ. 1312-1313). Ἐκεῖνα ὁμως, γιὰ τὰ ὁποῖα τὸ περιοδικὸ εἶναι πηγὴ ἄμεση, εἶναι τὰ δημοσιευμένα ἐπίσημα ἔγγραφα, προσφωνήσεις, ἀντιφωνήσεις καὶ προποσείες μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἀφίξεως ἐπίσημων Ρώσων στὴν Τραπεζούντα ἢ τῆς συναντήσεώς τους μὲ τὸ μητροπ. Χρυσάνθο. (Γιὰ τὰ ἴδια γεγονότα ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ συμβουλευθεῖ τὶς *Βιογραφικὲς Ἀναμνήσεις καὶ τὴν «Ἐκκλησία Τραπεζούντος»* τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου καὶ τὴ μελέτη μας, «Μιὰ νέα πηγὴ ἱστορίας...», ὁ.π., σσ. 262-264). Τὸ ἴδιο ὁμως πρέπει νὰ ποῦμε γιὰ τὶς προσπάθειες ποὺ καταγράφονται στὸ περιοδικὸ γιὰ τὴν περιθάλψη τῶν προσφύγων καὶ τῶν μετακινουμένων Ἑλλήνων Ποντίων στὰ δύσκολα αὐτὰ χρόνια.

Μὲ λίγα λόγια μέσα στὴν πολεμικὴ τότε ἀτμόσφαιρα ἡ ἐκδοση ἐνὸς περιοδικοῦ ποὺ εἶχε ἀρκετὴ ἀπήχηση στὸ ἀναγνωστικὸ κοινὸ εἶναι ἄξιο ἐπαῖνου καὶ γι' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ περιοδικὸ ἀλλὰ καὶ γι' αὐτοὺς —καὶ μεταξὺ αὐτῶν γιὰ τὸν πρωτοεργάτη τὸ μητροπολίτη Χρυσάνθο— ποὺ ἐργάστηκαν, συνεργάστηκαν καὶ στήριξαν τὴν ἐκδοση καὶ τὴ διάδοση τοῦ περιοδικοῦ. Καί, ὅπως γράφεται καὶ στὸ ὀπισθόφυλλο τοῦ ἐξωφύλλου σὲ δύο τουλάχιστον τεύχη (τεύχος 19 [7.1.1917] καὶ 21 [4.2.1917]), τὰ ἔσοδα ἀπὸ τὸ περιοδικὸ προορίζονταν γιὰ τὴν καλύτερη ὀργάνωση τῆς δημοτικῆς βιβλιοθη-

κης στην Τραπεζούντα. Οί άνθρωποι αυτοί, Έλληνες του Πόντου, χωρίς να τὸ ξέρουν ἐβεβαίωσαν μιὰ μαζραΐωση κληρονομιά στην ἀπόμακρη περιοχή ὅπου ζοῦσαν. Καὶ ἐμεῖς, τώρα ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια, γιὰ ὅλους αὐτοὺς πὺ μένουν στὴ σιωπὴ ψιθυρίζουμε μαζί μὲ τὸν ποιητὴ: «Κανείς δὲν τοὺς θυμᾶται. Δικαιοσύνη».

B'. Περιεχόμενα περιοδικού ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ἔξωφυλλο

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΙΔΡΥΘΕΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ Α.Σ. ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Ἔτος Α'. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 29ῃ Μαΐου 1916 Ἄριθμ. 1
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ
ΙΔΡΥΘΕΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ Α.Σ. ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ

Δεξιὰ ἀνάμεσα σὲ δύο παράλληλες εὐθεῖες γραμμῆς:

Διὰ τὸ ἀπολειφθῆναι τοῦ ἀρίστου φύλακος. — Τίνος; ἢ δ' ὅς ὁ
Ἄδειμαντος. Λόγου, ἦν δ' ἐγὼ, μουσικῇ κεκραμένου, ὃς μόνος
ἐγγενόμενος σωτῆρ ἀρετῆς διὰ βίου ἐνοικεῖ τῶ ἔχοντι.
(Πλάτων Πολιτεία) <VIII 549b>

ἔσω ἔξωφυλλου λευκὸ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 1

Περιεχόμενα, σ. 1

Ἡ Πεντηκοστή, ὑπὸ τοῦ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου. — Ἡ Ἁγία Σοφία, ὑπὸ Χ.Φ. — Ὁ Τάφος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου. — Ἡ τύχη τῆς Θράκης, ὑπὸ Γ. Βιζυηνοῦ. — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916, ὑπὸ Ἰσραήλ Ε. Βασιλειάδου.

1. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, Ἡ Πεντηκοστή, σσ. 1-2 [κρηρυγματικὸ θρησκ.].
2. Χ.Φ. <=Χρυσάνθος Φιλιππίδης>, Ἡ Ἁγία Σοφία, σσ. 2-3 [τέχνη Βυζαντίου, Ἁγία Σοφία, ἐντυπώσεις].

<Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν τεχνικὴ καὶ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς ἐκκλησίας. — Παράδοση γιὰ τὸ Μωάμεθ Β' γιὰ τὴ μόλις κατακτηθεῖσα ἐκκλησία. — Παράδοση γιὰ τὴν ἡμιτελῆ λειτουργία ὅταν καταλήφθηκε ἡ Κωνσταντινούπολη. — Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου τρία πεντάστιχα τοῦ Ἰωάννη Καρσούτσα Καὶ σὺ ὡς ἔλθῃ ὁ τεθεῖς.../ τοῦ Ἀρχαγγέλου γέλως>.

3. *Νικόλαος Βασιλειάδης, Ὁ τάφος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου*, σσ. 3-4 [λαογραφία, παραδόσεις γιὰ τὸν τάφο τοῦ Κ. Παλαιολόγου].
 <Ποῦ ἦταν ὁ τάφος τοῦ Κωνσταντίνου Παλαιολόγου; Διάφορες ἐκδο-
 χές>.
4. *Γεώργιος Μ. Βιζυηνός, Ἡ τύχη τῆς Θράκης*, (ὑπότιτλος): *Ἡ ἐπαίτις τῆς Βιζύης*, σσ. 5-6 [λογοτεχνία, ποίηση, Γ. Βιζυηνός].
 <Ὀλιγόστιχη εἰσαγωγή· πληροφορίες γιὰ τὴν ἐρήμωση τῆς Θράκης ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους καὶ τοὺς Τούρκους· ἀναδημοσίευση τοῦ ποιήματος τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ, *Τῆς Θράκης τὰ βουνὰ πολλὰ, /.../ ποῦ μ' ἔχουν σκοτωμένα!*>.
5. <Ἰωσήφ Σ. Βασιλειάδης>, *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916*, σσ. 6-8 [ἱστορία Βυζαντίου, Πόντου, Τραπεζούντας].
 <Ἀναδρομὴ στὴν ἱστορία τῆς περιοχῆς τῆς Τραπεζούντας ἀπὸ τοὺς ἀρχαιότατους χρόνους, τοὺς ἀρχαίους χρόνους, βυζαντινοὺς. – Θεόδωρος Γαβρᾶς καὶ Τραπεζούντα. – Λατίνοι στὴν Κωνσταντινούπολη. (Ἔπεται συνέχεια)>.
6. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 8.
 <Ἀμέσως πρὶν ἀπὸ τὰ *Χρονικά*, μὲ μαῦρα τυπογραφικὰ στοιχεῖα δημοσιεύεται ἡ εἶδηση ὅτι ὁ ρωσικὸς στρατὸς διέσπασε τὸν ἐχθρὸ στὸ αὐστρο-γερμανικὸ μέτωπο>.
 (1) <Κυριακὴ 29 Μαΐου, τῆς Πεντηκοστῆς, ἀρχιερατικὸ μνημόσυνο γιὰ τοὺς πεσόντες στὴν ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ γιὰ τοὺς Ρώσους ποῦ ἔπεσαν στὸν πόλεμο>.
 (2) <Ἐπιτροπῆς Προσφύγων δράση, εἰσφορὲς δωρεές>.
 (3) <Ἀφιξὴ τῶν καθηγητῶν Οὐσπένσκη καὶ Σμιθ γιὰ τὴ διατήρηση καὶ ἀποκατάσταση τῶν ἀρχαίων μνημείων τῆς Τραπεζούντας>.
 (4) <Ἐπίσκεψη τοῦ Ρώσου στρατηγοῦ Βλαδίμηρου Γεωργ. Γάδων, ὑπαπιστῆ τοῦ Τσάρου, καὶ τοῦ πρίγκηπα Βλαδίμηρου Γαλλιτσίνη, ὑπαπιστῆ τοῦ Μ. Δούκα Νικολάου Νικολάεβιτς, στὸ μητροπολίτη Χρυσάνθου>.

Ἔτος Α'. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 11ῃ Ἰουνίου 1916 Ἀριθμ. 2

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 11

Περιεχόμενα, σ. 11

Τηλεγραφήματα τῆς Α.Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Νικολάου Νικολάεβιτς πρὸς τὴν Α.Σ. τὸν Μητροπολίτην Τραπεζοῦντος. — Λόγος τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου, ἐκφωνηθεὶς κατὰ τὴν 29ην Μαΐου. — Σ' ἓνα δένδρο, ποίημα ὑπὸ Κωνσταντίνου Χα-

τζοπούλου. — Δύο ιστορικοί σταθμοί, υπό Ίσραήλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφύλακτου, (ιατροῦ). — Χρυσὸς ἀπὸ τὴν θάλασσαν, ὑπὸ Φ. Χειμωνίδου, (καθηγητοῦ). — Διηγήματα. — Χρονικά.

7. Τηλεγραφήματα <Μητροπολίτη Χρυσάνθου καὶ Μεγάλου Δούκα Νικολάου Νικολάεβιτς>, σ. 11 [ἐπίσημα].

8. Λόγος ἐπιμνημόσυνος ρηθείς τῇ 29 Μαΐου ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κυρίου Κυρίου Χρυσάνθου, σσ. 12-14 [ἐπετειακό, ἔθνικό].

<Ἐπετειακό: Οἱ ὕστατοι ἀγῶνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Κωνσταντίνου Παλαιολόγου. — Αἷτια παρακμῆς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. — Νουθεσίαι πρὸς τοὺς νεότερους. — Στὴ σ. 14 μέσα στὸ κείμενο ὁ στίχος τοῦ Βαλαωρίτη ἂν εἶμαι Χάρος χαλαστής εἶμαι καὶ Χάρος πλάστης>.

9. <ἀνυπόγραφο> <Μητροπολίτης Χρυσάνθος>, (Εἰσαγωγικό), σ. 14 [λογοτεχνία, ποίηση, Κ. Χατζόπουλος].

<Εἰσαγωγικό γιὰ τὶς συνθήκες κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες ὁ ποιητὴς Κ. Χατζόπουλος συνέθεσε τὰ ποιήματα Σ' ἓνα δένδρο καὶ Στὸ ἴδιο δένδρο. Ὁ ποιητὴς καὶ ἓνας φίλος ἀναπαύονταν κάτω ἀπὸ τὸ δέντρο. Τὸ ἐπιμένο θέρος τὸ ἀντίκρουσαν κομμένο>.

(Γιὰ τὸ 9 καὶ 10 βλ. Νέα Ἑστία, τόμ. 137, τευχ. 1629 καὶ τόμ. 138, τευχ. 1638 (1995), σσ. 661-668 καὶ 1312-1313).

10. <Κ. Χατζόπουλος>, Σ' ἓνα δένδρο (Σὲ θωρῶ...), Στὸ ἴδιο δένδρο (Καὶ ξανάθα...), σσ. 14-16 [λογοτεχνία, ποίηση, Κ. Χατζόπουλος].

(Πρώτη γραφὴ τοῦ ποιητῆ βλ. Νέα Ἑστία, ὁ.π., σσ. 666 καὶ 1312-1313).

11. <Ίσραήλ Σ. Βασιλειάδης>, Δύο ιστορικοί σταθμοὶ 1461 καὶ 1916, σσ. 16-18 (συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου) [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας].

<Τὸ κράτος τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν — Ἀλέξιος Α', Ἀνδρόνικος Α', Μανουὴλ Α', Γεώργιος Α', Ἰωάννης Β', Ἀλέξιος Β', Ἀνδρόνικος Γ', Μανουὴλ Β', Βασίλειος Β', Μιχαὴλ, Ἀλέξιος Γ'> (Ἐπεται συνέχεια).

12. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν, σσ. 18-19 [ιατρικὴ κοινωνικὴ] (Ἐπεται συνέχεια).

13. <Φ. Χειμωνίδης>, Χρυσὸς ἀπὸ τὴν θάλασσαν, σσ. 19-21 [χημεία].

14. Διηγήματα Γιάννη Βλαχογιάννη, σσ. 21-22 <ἀναδημοσίευση> Τοῦ ἀρματολοῦ ὁ θάνατος, σ. 21, Τ' ἄρματα, σ. 22 [λογοτεχνία, διήγημα, Γιάννης Βλαχογιάννης].

15. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σ. 22.

(1) Ἐλευθέρια ἀρχιερατικὴ λειτουργία στὸ παρεκκλήσιο τοῦ Φροντιστηρίου τῆς Τραπεζούντας γιὰ τὴν ἑορτὴ τῶν Ἁγίων Πάντων>.

(2) Εὐγε <ἔπαινος τοῦ Μητροπολίτη πρὸς τοὺς ἐθελοντικῶς ἐργασθέντας γιὰ τὰ ὀχρωματικά ἔργα τῆς Τραπεζούντας>.

(3) *Ἐπιτροπή ἐπὶ τῶν προσφύγων* <συνεδρίαση τῆς Ἐπιτροπῆς Προσφύγων καὶ λήψη ἀποφάσεως γιὰ τὴν ἐπιθεώρηση τῶν προσφύγων καὶ τῶν ἀναγκῶν τους>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 18ῃ Ἰουνίου 1916 Ἀριθμ. 3

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 27

Περιεχόμενα, σ. 27

Ἡ Κρίσις, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου, (Γυμνασιάρχου). — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ιατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου, (ιατροῦ). — Χρονικά.

16. <Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν Προσφύγων Χρυσάνθος>. Ἡ Κρίσις, σσ. 27-29 [κοιν.].

<Θρησκευτικὴ, ἠθικὴ κρίσις τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ ὁποία θὰ παρέλθει καὶ θὰ ἀνθίσουν καὶ πάλι τέχνες, ἐπιστῆμες, εὐγενὴ ἰδιαιτέτη κα.ἄ.>.

17. <Ν. Λιθοξόου>, Οἱ Κομνηνοί, σσ. 29-30 [ἱστορία Βυζαντίου].

<Ἀξιωματοῦχοι βυζαντινοῦ κράτους: μάγιστρος, λογοθέτης, μέγας δομέστικος, δρουγγάριος, πρωτονοτάριος, κουροπαλάτης. — Καταγωγὴ τῶν Κομνηνῶν. — Κομνηνοί: Μανουὴλ, Νικηφόρος, — Μανουὴλ Κομνηνὸς ὁ Ἐρωτικός>. (Ἐπεται συνέχεια).

18. <Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδης>, Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916 (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου), σσ. 31-32 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζοῦντας].

<Ἡ Δύση καὶ οἱ Ὀθωμανοὶ μετὰ τὸ Βαγιαζήτ. — Μεχμέτ Β΄ κατὰ τὸ κράτος τῶν Μ. Κομνηνῶν. — Δαβὶδ Μέγας Κομνηνός>. (Ἐπεται συνέχεια).

19. <Θ. Κ. Θεοφυλάκτος>, Ἡ ὑγεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 19), σσ. 32-34 [ιατρικὴ κοινωνικὴ]. (Ἐπεται συνέχεια).

20. <Ν. Βασιλειάδης>, Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, σσ. 34-38 [λογοτεχνία, ποίηση, Γ. Βιζυηνός].

<Βιογραφικὰ Βιζυηνοῦ καὶ σχόλια πραγματικὰ σὲ ποιήματά του. — Παραθέματα ἀπὸ ποιήματα>. (Ἐπεται συνέχεια).

21. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, Ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν προσφύγων, σ. 38.

<Συνεδρία τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὸ Μητροπολίτη γιὰ τὴ λήψη μέτρων. — Χρηματικὴς εἰσφορὴς>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζούντι, τῇ 25ῃ Ἰουνίου 1916 Ἀριθμ. 4
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 43

Περιεχόμενα, σ. 43

- Ἀλληλεγγύη καὶ σύνδεσμοι. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου, (Γυμνασιαρχου). — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφύλακτου, (ιατροῦ). — Μέταξα καὶ ἄρτος ἀπὸ ξύλα, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Περὶ τύφου ὑπὸ Ἰωσήφ Γεωργιάδου (ιατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου, (ιατροῦ).
22. <ἀνυπόγραφο> <προφανῶς Μητροπολίτου Χρυσάνθου>, Ἀλληλεγγύη καὶ σύνδεσμοι, σσ. 43-45 [κοιν.].
23. <Ν. Λιθοξόος>, Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 30), Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, σσ. 45-46 [ἱστορία Βυζαντίου]. <Ἰσάκιος Κομνηνός — Κωνσταντίνος Δούκας — Ἀλέξιος Κομνηνός>. (Ἔπεται συνέχεια).
24. <Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδης>, Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916 (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου), σσ. 46-49 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας]. <Μεχμέτ Β΄ καὶ Δαβίδ. — Ἱστορικὲς παραδόσεις. — Δημιῶδη ἄσματα: Καλοὶ γειτόνοι... — Μέρμηκας. — Ὁ Αἰχμάλωτος. — Τὴν Πόλιν ὄνταν ᾄριζεν... — Ἐναν πουλὶν καλὸν πουλίν...> (Ἔπεται συνέχεια).
25. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>. Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 34), σσ. 49-50 [ιατρικὴ κοινωνικὴ]. (Ἔπεται συνέχεια).
26. <Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης>, Μέταξα καὶ ἄρτος ἀπὸ ξύλα, σσ. 50-52 [χημεία].
27. Dr. Ἰωσήφ Γεωργιάδης, Περὶ Τύφου, σσ. 52-54 [ιατρικὴ κοινωνικὴ].
28. <Ν. Βασιλειάδης>, Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου), σ. 54-55 [λογοτεχνία, ποίηση, Γ. Βιζυηνός]. (Ἔπεται συνέχεια).
- <Παρατίθενται καὶ ἀποσπάσματα ποιημάτων>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζούντι, τῇ 2ῃ Ἰουλίου 1916 Ἀριθμ. 5
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 59

Περιεχόμενα, σ. 59

Πίστις και Θάρος, υπό τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — *Οἱ Κομνηνοί*, υπό Ν. Λιθοξόου, (Γυμνασιαάρχου). — *Ἡ Αὐτοκράτειρα Ἑλένη*, μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ υπό Ἐλευθερίου Κούση. — *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί*, υπό Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — *Ἑγμεινὴ τῶν ἀτόμων και συνοικισμῶν*, υπό Θ. Κ. Θεοφιλάκτου, (ιατροῦ). — *Ὁ πόλεμος και οἱ λιθάνθρακες*, υπό Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — *Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός*, υπό Ν. Βασιλειάδου, (ιατροῦ). — *Χρονικά*.

29. <ἀνυπόγραφο> <Κ. Τσαμπερτίδης>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς και Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος και τῶν πέριξ*, σ. 59 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].
30. † *Ὁ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, Πίστις και Θάρος*, σσ. 59-60 [κηρυγματικὸ, κοιν.].
31. <Ν. Λιθοξόος>, *Οἱ Κομνηνοί*, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 46), *Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, σσ. 60-61 [ἱστορία Βυζαντίου].
<Ἀλέξιος Α΄, Ἰωάννης Β΄, Μανουὴλ Α΄, Ἀλέξιος Β΄, Ἀνδρόνικος Α΄. — Ἀκμὴ πνευματικὴ. — Συγγραφεῖς. — Βενιαμὶν ἀπὸ τὴν Ἰσπανία, συγγραφεὺς ἐντυπώσεων ἀπὸ πόλεις τοῦ βυζαντιακοῦ κράτους>. (Ἔπεται συνέχεια).
32. L. A. Franke, *Kaiserin Helena, Ἡ αὐτοκράτειρα Ἑλένη* (εἰσαγωγικὸ και μετάφραση ἀπὸ τὸν Ἐλευθέριο Κούση), σσ. 62-65 [λογοτεχνία, γερμανικὴ ποίηση, L. A. Franke, Ἑλ. Κούσης].
<Παρατίθεται τὸ γερμανικὸ κείμενο και ἡ μεταφορὰ στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ. Στίχοι: 25 τετράστιχα = 100 στίχοι>.
33. <Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδης>, *Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 και 1916* (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου), σσ. 65-66 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζοῦντας].
<Οἱ Τερεπένδης στὸν Πόντο ἕως τὸ 1839. — Χάτι Χουμαγιούν. — Τὰ μοναστήρια>. (Ἔπεται συνέχεια).
34. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, *Ἡ ἕγμεινὴ τῶν ἀτόμων και τῶν συνοικισμῶν* (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 50), σσ. 66-68 [ιατρικὴ κοινωνικὴ]. (Ἔπεται συνέχεια).
35. Φιλίππος Ἀπ. Χειμωνίδης, *Ὁ πόλεμος και οἱ λιθάνθρακες*, σσ. 68-69 [χημεία].
36. <Ν. Βασιλειάδης>, *Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός*, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου), IV, σσ. 69-70 [λογοτεχνία, ποίηση, Βιζυηνός]. (Ἔπεται συνέχεια).
<Παρατίθενται και ἀποσπάσματα ποιημάτων>.
37. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σ. 70.
(1) *Οἱ ὑπὲρ τῶν προσφύγων ἔρανοι*.
(2) <Ἀπὸ τὸ σημερινὸ τεῦχος ὁ Κ. Τσαμπερτίδης, καθηγητὴς Μαθηματικῶν στὸ Φροντιστήριον, συνεργάτης τοῦ περιοδικοῦ γιὰ τὸ Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς και Δύσεως τοῦ ἡλίου>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζούντῃ, τῇ 9ῇ Ἰουλίου 1916 Ἀριθμ. 6
ΟΙ ΚΟΜΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΗΝΟΙ, σ. 75

38. Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζούντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 75 [φυσικὴ, ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 75

Τὰ Γυμνάσια καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Ἡ Αὐτοκρατορία Ἑλένη, μετάφρασις ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ ὑπὸ Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο ἱστορικοὶ σταθμοί, ὑπὸ Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφύλακτου, (ιατροῦ). — Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Ὁ λοιμὸς τοῦ Θουκυδίδου, ὑπὸ Ἰωσήφ Γεωργιάδου, (ιατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου, (ιατροῦ). — Χρονικά.

39. † Ὁ Τραπεζούντος Χρυσάνθος, Τὰ Γυμνάσια καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, σσ. 75-77 [ἀρχαία ἑλληνικὴ φιλολογία].
<Κύριο ἄρθρο. — Ἀξιολόγησις ἀρχαίας ἑλληνικῆς παιδείας>.
40. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, Ἡ Αὐτοκρατορία Ἑλένη, σσ. 77-78 [λογοτεχνία, γερμανικὴ ποίηση, Α. Franke, Ἑλ. Κούσης].
<Μετάφρασις τοῦ ποιήματος Kaiserin Helena τοῦ Ludwig August Franke στὴν καθαρεύουσα ἀπὸ τὸν Ε. Τ. Κούση, ποῦ δημοσιεύθη καὶ στὸ Φάρο τῆς Ἀνατολῆς, 31.12.1911, ἔτ. Δ΄, ἀρ. 278>.
41. Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδης, Δύο ἱστορικοὶ σταθμοὶ 1461 καὶ 1916 (Συνέχεια καὶ τέλος), σσ. 78-80 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας].
<Τὸ Ἀνατολικὸ ζήτημα καὶ οἱ Ἕλληνες. — Ὁ παγκόσμιος πόλεμος τοῦ 1914. — Τὰ ἔτη τοῦ πολέμου μέχρι τὸ 1916 (5 Ἀπριλίου 1916 εἰσοδος ρωσικοῦ στρατοῦ στὴν Τραπεζούντα, ντισεϊσμός τῶν Νεοτούρκων>.
42. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 66), σσ. 81-82 [ιατρικὴ κοινωνικὴ]. (Ἔπεται συνέχεια).
43. <Φιλίππος Ἀπ. Χειμωνίδης>, Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, σσ. 82-83 [ἀλχημεία]. (Ἔπεται συνέχεια).
44. Δρ. Ἰωσήφ Γεωργιάδης, Ὁ λοιμὸς τοῦ Θουκυδίδου, σσ. 83-84 [ιατρικὴ ἱστορία, Θουκυδίδης].
45. <Ν. Βασιλειάδης>, Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου) V, σσ. 84-86 [λογοτεχνία, ποίηση, Βιζυηνός]. (Ἔπεται συνέχεια).

<Παρατίθενται και ἀποσπάσματα ποιημάτων>.

46. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σ. 86.

(1) Ἐπανόρθωσις <διὰ ποσὸν εἰς ἔρανον ὑπὲρ προσφύγων>.

(2) Πῶς τὸ κατάρθωσαν (τρὶα ἀνήλικα παιδιὰ, τὰ ὅποια διέφυγαν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἦλθαν στὴν Τραπεζοῦντα).

(3) Δημοτικὸν Νοσοκομεῖον <ἄρχισε ἡ λειτουργία του, περιλαμβάνει α) χειρουργικὸ τμῆμα (Θ. Θεοφύλακτος) καὶ β) παθολογικὸ τμῆμα (Α. Καρβωνίδης)>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 21ῃ Ἰουλίου 1916 Ἀριθμ. 7

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 87

47. Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 87 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 87

Ἡ ἄφιξις εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τῆς Α.Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Νικολάου Νικολάεβιτς, ἀντιβασιλέως τοῦ Καυκάσου καὶ ἀρχιστρατήγου καὶ ἡ γενομένη εἰς αὐτὸν ὑποδοχή. — Εὐστάθεια καὶ χαρακτήρ, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περί «Τραπεζοῦντίας διαλέκτου», μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου (Γυμνασιάρχου). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ιατροῦ). — Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ δῶδιον, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγοῦ). — Πρὸς τὴν Τουρκίαν, (ποίημα) ὑπὸ Ἰωσήφ Γεωργιάδου, (ιατροῦ). — Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, ὑπὸ Ν. Βασιλειάδου (ιατροῦ). — Δημογοριῶν Θουκυδίδου ἱστορικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Ἡ Πατρίδα, (διήγημα) ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα. — Χρονικά.

48. Ἡ ἄφιξις εἰς τὴν Τραπεζοῦντα τῆς Α.Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Νικολάου Νικολάεβιτς, ἀντιβασιλέως τοῦ Καυκάσου καὶ ἀρχιστρατήγου, καὶ ἡ γενομένη εἰς αὐτὸν ὑποδοχή, σσ. 87-91 [ἐπίσημα].

<Προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις τοῦ Μ. Δούκα, τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου καὶ ἄλλων>.

49. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, Εὐστάθεια καὶ χαρακτήρ, σσ. 91-93 [κηρυγματικὸ, κοιν.].

50. Ἐλευθέριος Τριαν. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζοῦντίας διαλέκτου" τὸ δευτέρον μέρος. Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἰσμῶν (α), σσ. 93-95 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: ἀγανακτῶ, ἀγγούρ', ἀελουτροπι', ἄθ', αἴμαν>.

51. <Ν. Λιθοξόος>, *Οί Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 46-61), Οί Κομνηνοί τῆς Κωνσταντινουπόλεως*, σσ. 95-96 [ἱστορία Βυζαντίου, Κομνηνοί Βυζαντίου].
<Ἀλέξιος Α΄, Ἰωάννης Β΄, Μανουὴλ Α΄>. (Ἔπεται συνέχεια).
52. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 82)*, σ. 97 [ιατρικὴ κοινωνικὴ]. (Ἔπεται συνέχεια).
53. <Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης>, *Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 83)*, σσ. 98-99 [ἀλχημεία]. (Ἔπεται συνέχεια).
54. *Dr. Ἰωσήφ Γεωργιάδης, Πρὸς τὴν Τουρκία*, σσ. 99-100 [λογοτεχνία, ποίηση, Ἰωσήφ Γεωργιάδης].
<ποίημα, 7 ἑξάστιχα>.
55. *Ν. Βασιλειάδης, Ὁ ποιητὴς Γεώργιος Βιζυηνός, (Συνέχεια καὶ τέλος) VI*, σσ. 100-101 [λογοτεχνία, ποίηση, Βιζυηνός].
<Παρατίθενται καὶ ἀποσπάσματα ποιημάτων>.
56. *Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ἔπηροικὴ καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις*, σσ. 102-103 [ἀρχαία ἑλλην. φιλολογία, Θουκυδίδης].
<Δημοσίευση καὶ εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα ἀπὸ Dr. Ἰωσήφ Γεωργιάδη>. (Ἔπεται συνέχεια).
57. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ Πατρίδα*, σσ. 103-105 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας]. (Ἔπεται συνέχεια).
58. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 105-106.
(1) *Ἐπιτροπὴ Προσφύγων* <ἐπίσκεψη σὲ Τοροῦλ καὶ Κιουμουσχανέ γὰρ τὶς ἀνάγκες τῶν προσφύγων>.
(2) *Τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ* <ἐναρξὴ λειτουργίας· ἀγιασμός ἀπὸ μητροπολίτη Χρυσάνθου· προσφώνηση Χρυσάνθου ὅπου χαρακτηρισμός: ξανθὸν τέρας ὃ υπεράνθρωπος τοῦ Νίτσε>.
(3) *Γλωσσολογικά* <γὰρ τὴ δημοσίευση τῆς μελέτης Ἐλ. Κούση, *γρηαιοὺ πρ. Γυμνασιάρχου* στὸ περιοδικό>.
(4) *Τὰ τελευταῖα πολεμικὰ γεγονότα εἰς τὸ μέτωπον τοῦ Κανκάσου* <ἤττα Τούρκων καὶ προέλαση Ρώσων πρὸς Σεβάστεια καὶ πέραν αὐτῆς>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 4ῃ Ἀυγούστου 1916 Ἀριθμ. 8

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 111

59. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ*

τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 111 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 111

Συντηρητικότης καὶ Πρόοδος, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περί “Τραπεζουντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος Σακῆρ-Σεβκέτ, ὑπὸ Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου, (καθηγητοῦ). — Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορική καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Περί τοῦ θανάτου Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Ἡ Τραπεζοῦς, (ταξιδιωτικὰ ἐντυπώσεις), ὑπὸ Ἰ. Ι. Σοκολώφ, (καθηγητοῦ ἐν Πετροπόλει). — Σκέψεις περὶ τῆς εἰσελάσεως τῶν Βουλγάρων εἰς Μακεδονίαν. — Ἐργασία Ἑλληνικῆς Βουλῆς 23-25 Μαΐου 1916. — Ἡ Πατρίδα, (διήγημα) ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα. — Χρονικά.

60. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, Συντηρητικότης καὶ Πρόοδος, σσ. 111-113 [κοιν., ἔθνικῳ].

<Ἐργασία Σ. Σταματιάδη στὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ βυζαντινὴ μουσικὴ ἐπὶ Ἰωακείμ Γ΄. — Παράδοσις καὶ προοδευτικότητις. — Νεότερος ἑλληνικὸς πολιτισμὸς>.

61. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισιμίον διατριβῆς “Τραπεζουντίας διαλέκτου” τὸ δεῦτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἁσμάτων (α), σσ. 114-115 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: ἀγλοῖ, ἄλυσειδ΄, ἀνάπαντος, ἀναφορά, ἀνθρωπότης>.

62. <Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδης>, Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος τῆς Τραπεζοῦντος Σακῆρ-Σεβκέτ, σσ. 115-116 [βιβλιοκρισία, ἱστορία Πόντου, Τραπεζοῦντας].

<Ἡ Ἱστορία του ἐξεδόθη τὸ 1294 ἐγείρας, δηλ. πρὶν ἀπὸ 40 περίπου χρόνια = 1876. Ἑλληνικὸ βοήθημά του κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ὁ Σ. Ἰωαννίδης, Ἱστορία Τραπεζοῦντος..., (1870)>.

63. Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορική καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, Δημηγορίαι Κερκυραίων καὶ Κορινθίων, (Συνέχεια ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ 7, σελ. 103), σσ. 116-118 [ἀρχαία ἑλλν. φιλολογία, Θουκυδίδης]. (“Ἐπεται συνέχεια).

64. Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Περί τοῦ θανάτου Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ, σσ. 118-119 [ἱστορία Ὄθωμανῶν, Μωάμεθ Β΄].

65. Ἰ. Ι. Σοκολώφ, Ἡ Τραπεζοῦς (Ταξιδιωτικὰ ἐντυπώσεις), Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ, σσ. 119-121 [ἱστορία Τραπεζοῦντας].

<Μεταφραστής: Γεώργιος Μαριίδης, εὐέλπις νέος (βλ. σ. 174)· πρώτη δημοσίευσις: Νόβοε Βρέμα, 6 Ἀπριλ. 1916>.

66. <Ἰων Δραγοῦμης>, Σκέψεις περὶ τῆς εἰσελάσεως τῶν Βουλγάρων εἰς Μακεδονίαν – 20 Μαΐου 1916, (μὲ εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα μητροπ. Χρυ-

σάνθου), σσ. 121-126 [ιστορία νεότερης Ἑλλάδας-Μακεδονίας, ιστορία Βαλκανίων, Ἴων. Δραγούμη πολιτική].

<πρώτη δημοσίευση: Πολιτική Ἐπιθεώρησις, βλ. πῶς κάτω ἀρ. 79>.

67. <Ἴων Δραγούμη>, Ἔργασια Ἑλληνικῆς Βουλῆς 23-25 Μαΐου 1916. — Ὁ θάνατος τοῦ Κίτσερερ. — Ἡ ἐφαρμογή τοῦ ἀποκλεισμοῦ, σσ. 126-129 [ιστορία νεότερης Ἑλλάδας, Ἴων. Δραγούμη πολιτική, ιστορία Βαλκανίων, Κίτσερερ].

<πρώτη δημοσίευση: Πολιτική Ἐπιθεώρησις, βλ. ἀρ. 79>.

68. Ἀπό τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν. Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ Πατριδα, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 105), σ. 129 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἄ. Καρκαβίτσας]. (Ἔπεται συνέχεια).

69. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σ. 130.

(1) † Γερβάσιος Ὁρολογᾶς (μητροπολίτης Ἰωαννίνων).

<ἐπὶ τῷ θανάτῳ λίγα βιογραφικά>.

(2) Οἱ Κομνηνοί

<διπλὸ τὸ τεῦχος 8 ὅπως καὶ τὸ τεῦχος 7>.

(3) Διόρθωσις παροραμάτων

(4) Ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις <πρώτη δημοσίευση βλ. ἀρ. 65>.

(5) Ἐπιτροπὴ Προσφύγων. <Δράση καὶ ἐκλογές ἐπιτροπῶν κατὰ τόπους>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 20ῇ Αὐγούστου 1916 Ἀριθμ. 9

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 135

70. Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 135 [φυσική, ὁ ἡλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 135

Κακία καὶ Πάθη, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου (Γυμνασιάρχου). — Ἡ Τραπεζοῦς, (ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις), ὑπὸ Ι. Ι. Σοκολώφ, (καθηγητοῦ ἐν Πετρούπολει). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ιατροῦ). — Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, ὑπὸ Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου (καθηγητοῦ). — Ἀγγέλου Πεφάνη (Ἀρχιμανδρίτου), λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Τραπεζοῦντος. — Ἐν δάκρῳ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ποιητοῦ Γ. Βιζυηνοῦ (ποίημα), ὑπὸ Μαρίκας Κ. Φιλιππίδου. — Ἡ κριτικὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι κρίσεως. — Ἡ Πατριδα, (διήγημα) ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα. — Χρονικά.

71. † *Ὁ Τραπεζούντος Χρυσάνθος, Κακίαί καί Πάθη*, σσ. 135-137 [κηρυγματικό, κοιν.].
<κοινωνία, άτομική ψυχολογία>.
72. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης ἐναίσιμου διατριβῆς "Τραπεζούντιας διαλέκτου"* τὸ δεύτερον μέρος. *Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καί ἄομάτων (α)*, σσ. 137-138 [γλώσσα, ποντιακή διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: ἀπλόνω, πέταλον>.
73. <Ν. Λιθοξόος>, *Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 96), Οἱ Κομνηνοί τῆς Τραπεζούντος*, σσ. 138-140 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν].
<Ἀλέξιος Α΄>. (*Ἔπεται συνέχεια*).
74. *Ι. Ι. Σοκολάφ, Ἡ Τραπεζοῦς (Ταξιδιωτικαὶ ἐντυπώσεις), Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ρωσικοῦ, (Συνέχεια καὶ τέλος)*, σσ. 140-142 [ταξιδιωτικὲς ἐντυπώσεις, ἱστορία Τραπεζούντας].
<Μεταφραστής: Γεώργιος Μακρίδης, εὐελπις νέος, βλ. σ. 174· πρώτη δημοσίευση: *Νόβοε Βρέμια*, 6 Ἀπριλ. 1916, βλ. ἀρ. 65>.
75. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, *Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 97)*, σσ. 142-143 [ιατρικὴ κοινωνικὴ]. (*Ἔπεται συνέχεια*).
76. *Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης, Ἡ ἀλχημεία καὶ τὸ ῥάδιον, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 99)*, σσ. 143-145 [ἀλχημεία].
77. *Ἄγγελος Πεφάνης (Ἀρχιμανδρίτης), Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 11ῃ Ἀπριλίου 1916 ἐν τῷ ἐν Ὀδησῶν Ἑλληνικῇ Ναῶ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῆς Τραπεζούντος*, σσ. 146-147 [ἱστορία σύγχρονη Τραπεζούντας, ἐπετειακό].
78. *Μαρίκα Κ. Φιλιππίδου, Ἐνα δάκρυ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ ποιητοῦ Γ. Βιζυνοῦ*, σ. 147 [λογοτεχνία, ποίηση, Μαρίκα Κ. Φιλιππίδου].
<Πρὶν ἀπὸ τὸ ποίημα ἐπιστολὴ τῆς συγγραφέως πρὸς τὴ Διεύθυνση τῶν «Κομνηνῶν»>.
79. <Ἰων Δραγοῦμης>, *Ἡ κριτικὴ τῆς ἐν Ἑλλάδι κρίσεως. — Ἐξωτερικὴ Ἐπιθεώρησις 10 Ἰουνίου 1916. — Ἐσωτερικὴ Ἐπιθεώρησις τῇ 10ῃ Ἰουνίου 1916*, σσ. 147-152 [ἱστορία νεώτατη τῆς Ἑλλάδας, Α΄ Παγκόσμιος πόλεμος].
<Εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα μητροπ. Χρυσάνθου ἀναφέρει ὅτι ἡ ἴδια πηγὴ, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀντλήσαν ἄρθρα στὸ προηγούμενον τεῦχος 8, χρησιμοποιεῖται καὶ τώρα. Δὲν ὀνομάζεται ὁμως ἡ πηγὴ! Εἶναι ἡ Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις τοῦ Ἰ. Δραγοῦμη, τῆς 11 Ἰουνίου 1916, «Ἐξωτερικὴ Ἐπιθεώρησις 10 Ἰουνίου 1916», σσ. 821-825, «Ἐσωτερικὴ Ἐπιθεώρησις 10 Ἰουνίου 1916», σσ. 825-828>.
80. *Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ Πατριδα, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 129)*, σσ. 152-153 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας].

81. <άνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 153-154.
 (1) *Μανή, θεκέλ, φαρές* <ἐξήγηση τῆς φράσεως>.
 (2) *Ἡ Ἁγία Σοφία ἦτοι Ἱστορία καὶ περιγραφή τοῦ Ναοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας ὑπὸ Ἰωάννου Η. Κάλφρογλου* <παρουσίαση τοῦ βιβλίου>.
 (3) *Δωρεὰ τοῦ κ. Σαχάρωφ* <δωρεὰ γιὰ τὴν ἴδρυση λαϊκῆς βιβλιοθήκης στὴν Τραπεζούντα καὶ γιὰ τοὺς πρόσφυγες>.
 (4) *Συνεδριάσεις Ἀντιπροσωπείας <τῆς Κοινότητος Τραπεζούντος>* <Ἐκλογή νέου συμβουλίου γιὰ τὰ ἐκπαιδευτήρια>.
 (5) *Ἐπιτροπὴ προσφύγων* <Δράση τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἀνακούφιση προσφύγων τῆς περιφέρειας Χαμφίκιοῦ>.
 (6) *Συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων* <χρηματικαὶ δωρεαί>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζούντῃ, τῇ 3ῃ Σεπτεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 10
 ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....
 ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 159

82. *Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζούντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 159 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 159

Τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ “Τραπεζουντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Οἱ Κομνηνοί, ὑπὸ Ν. Λιθοξόου (Γυμνασιάρχου). — Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος Σακῆρ-Σεβκιέτ, ὑπὸ Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Ὑγιεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ συνοικισμῶν, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ιατροῦ). — Δ. Ν. Ἀναστασιέβιτς, (καθηγητοῦ) Σλαβικὴ Φιλολογία. — Ἡ Θυσία, (διήγημα Α. Καραβίτσα). — *Χρονικά*.

83. † Ὁ Τραπεζούντος Χρῦσανθος, *Τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου*, σσ. 159-161 [κηρυγματικὸ, θρησκ.].
 84. Ἐλευθέριος Τριάντ. Κούσης, ἐναισιμὸν διατριβῆς “Τραπεζουντίας διαλέκτου” τὸ δεῦτερον μέρος. *Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἄσμάτων* (α), σσ. 161-163 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
 <Λέξη διαλέκτου: ἀτό>.
 85. <Ν. Λιθοξόος>, *Οἱ Κομνηνοί, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 140), Οἱ Κομνηνοὶ τῆς Τραπεζούντος*, σσ. 163-165 [ἱστορία Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν].
 <Αὐτοκράτορες Μεγάλοι Κομνηνοί, Ἀλέξιος Α΄, Ἀνδρόνικος Γίδος ἢ Γίδων, Μανουὴλ Α΄, Γεώργιος Α΄, Ἰωάννης Β΄, Ἀλέξιος Β΄, Ἀλέξιος Γ΄, Ἰωάννης Δ΄ Καλοῖωάννης>.

86. <Ἰσραὴλ Σ. Βασιλειάδης>, Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος τῆς Τραπεζοῦντος Σακῆ-Σεβκέτ, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 116), σσ. 165-167 [βιβλιοκρισία, ἱστορία Πόντου, Τραπεζοῦντας]. (Ἔλεται συνέχεια).
87. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, Ἡ ὑγεινὴ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν συνοικισμῶν (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 143), σσ. 168-169 [ιατρικὴ κοινωνική]. (Ἔλεται συνέχεια).
- <Ἀπὸ τὸν φωτοτυπημένο τόμο λείπει ἡ σ. 168 καὶ μόνο τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου στή σ. 169 ὑπάρχει. Ὁ τίτλος παραλήφθηκε ἀπὸ τὸν πίνακα περιεχομένων>.
88. <Δ. Ν. Ἀναστασίου>, Σλαβικὴ Φιλολογία. Α' διάλεξις. Ἡ παγκόσμιος θέσις τῆς σλαβικῆς φυλῆς, σσ. 169-173 [ἱστορία, φιλολογία σλαβική].
- <Παραπομπὴ σ. 171, βλ. ἀρ. 99,6 Χρονικά>.
89. Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ θυσία, σσ. 173-174 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας]. (Ἔλεται συνέχεια).
90. <ἀνυπόγραφος>, Χρονικά, σ. 174.
- (1) Ἐπισκέψεις <στὸ μητροπολίτη Χρῦσανθο ὁ πρίγκηψ Ὀρπελιάνη (μικροβιολόγος) καὶ ὁ Λεβὶ Βικτώροβιτς Γολοπόφ, γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ (γιὰ προβλήματα ὑγείας, δύο νοσοκομεῖα εἰς Τζεβιζλίλ-Χαμφίκοϊ) καθὼς καὶ ὁ πρίγκηψ Μικελάτοε, βοηθὸς στρατηγοῦ Σβάρτζ>.
- (2) Ἐπιτροπὴ Ἀρχυροπολιτῶν <γιὰ τὴν ἴδρυση ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν ἐφοδιασμὸ τῶν Ἀρχυροπολιτῶν>.
- (3) Μετάφρασις ταξιδιωτικῶν ἐντυπώσεων <Ὁ Γεώργιος Μακρίδης μετέφρασε τὸ ἄρθρον τοῦ Ἰ. Ἰ. Σοκολώφ βλ. ἀρ. 65 καὶ 74>.
- (4) Κηρύξεις πολέμου <Ρουμανία κατὰ Αὐστρία καὶ Γερμανία κατὰ Ρουμανίας>.

Ἔτος Α'. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 17ῃ Σεπτεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 11

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 179

91. Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 179 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 179

Τὸ Θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ ἡ Κοινωνία, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περί "Τραπεζοῦντίας δια-

λέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος Σακήρ-Σεβκέτ, ὑπὸ Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου (καθηγητοῦ). — Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορική καὶ γραμματική ἀνάλυσις, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Ὡς τὸν Κωνσταντῖνο καὶ Δαβὶδ τοὺς μάρτυρας τοῦ ἔθνους, (ποίημα) ὑπὸ Ἰωσήφ Γεωργιάδου (ιατροῦ). — Ποῦ εὐρίσκεται ἡ Ἀλύβη, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Περί χολέρας, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ιατροῦ). — Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως ἐν Ἑλλάδι παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ). — Ἡ Θυσία, (διήγημα Α. Καρκαβίτσα). — Χρονικά.

92. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος, Τὸ Θρησκευτικὸν αἶσθημα καὶ ἡ Κοινωνία, σσ. 179-181 [κοιν.].
93. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζοῦντίας διαλέκτου" τὸ δεῦτερον μέρος. Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἀμαμάτων (α), σσ. 181-183 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: ἀποκροῦμαι, ἀπογορίζεω, ἀπόσον, ἀχαστός, ἀψύς, βαρβατζαρίζω, βασιλεῖναι>.
94. Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδης, Ὁ Τοῦρκος ἱστοριογράφος τῆς Τραπεζοῦντος Σακήρ-Σεβκέτ, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 167), σσ. 184-187 [βιβλιοκρισία].
95. Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Δημηγοριῶν Θουκυδίδου ῥητορική καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις, Δημηγορία Περικλέους, σσ. 187-188 [ἀρχαία ἑλλην. φιλολογία, Θουκυδίδης].
96. Dr. Ἰωσήφ Γεωργιάδης, Ὡς τὸν Κωνσταντῖνο καὶ Δαβὶδ τοὺς μάρτυρας τοῦ ἔθνους, σ. 189 [λογοτεχνία, ποίηση, Ἰωσήφ Γεωργιάδης].
<ποίημα 16 τετράστιχα>.
97. Ι. Η. Κάλφογλου, Ποῦ εὐρίσκεται ἡ Ἀλύβη, σσ. 190-192 [γεωγραφία Πόντου].
98. <Θ. Κ. Θεοφυλάκτος>, Περί χολέρας, σσ. 193-194 [ιατρικὴ κοιν.].
99. <ἀνυπόγραφο>, Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ), σσ. 194-195 [ἱστορία, φιλολογία ἀρχαίας Ἑλλάδας].
<Μεταφραστὴς Μητροπολίτης Χρῦσανθος>. (Ἔπεται συνέχεια).
100. Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ θυσία, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 194), σσ. 195-198 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας]. (Ἔπεται συνέχεια).
101. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σ. 198.
(1) Ἐπισκέψεις <Ὁ Μητροπολίτης Χρῦσανθος ἀντεπεσέφθηκε τὸν πρίγκηπα Μικελάτσε, βοηθὸ τοῦ στρατηγοῦ Σβάρτζ. Τὸ Μητροπολίτη ἐπισκέφθηκε ὁ πρόεδρος τοῦ στρατοδικείου καὶ ὁ στρατιωτικὸς διοικητὴς τῆς Τραπεζοῦντας, στοὺς ὁποίους ἀνταπέδωσε τὴν ἐπίσκεψιν>.
(2) Φιλόπρωτος Ἀδελφότης <Συνεδρία τῆς Φιλοπρωτοῦ Ἀδελφότητος. Ἐκλογή νέου Δ.Σ.>.

- (3) Ἐπιτροπή προσφύγων <Ἵφεση τῆς ἐπιδημίας στοὺς πρόσφυγες τοῦ Χαμφίσιου>.
 (4) Κυβερνητικὴ μέριμνα <δωρεὰ 500 χιλ. ρουβλίων γιὰ τοὺς πρόσφυγες>.
 (5) Συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων (Συνέχεια) <δωρεές ἀπὸ τῆ Ρωσία>.
 (6) <Διόρθωση παροραμάτων: α) στὴ σ. 169 ἀντὶ Ἑλληνολατινικῆς ἀναγνωστῆος Ἑλληνοσλαβικῆς καὶ β) ἡ σ. 171 παραποθετήθηκε πρὶν ἀπὸ τῆ σ. 170>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1916 Ἀριθμ. 12

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 203

102. Κ. Α. Τσαμπερτίδης, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 203 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 203

Ἡ ἀποστολὴ τῆς γυναικός, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ΄, τοῦ Μ. Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἰ. Π. Μηλιοπούλου. — Περὶ "Τραπεζοῦντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούσης. — Ἡ ἐν Τραπεζοῦντι διαμονὴ Βασιλείου Βουλγαροκτόνου, ὑπὸ Ἰ. Η. Κάλφογλου. — Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως ἐν Ἑλλάδι παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (μετάφρασις ἐκ τοῦ γαλλικοῦ). — Περὶ χολέρας, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ιατροῦ). — Ἡ Θυσία, (διήγημα ὑπὸ Α. Καρκαβίτσα).

103. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, Ἡ ἀποστολὴ τῆς γυναικός, σσ. 203-204 [κοιν.].

<Πρὸβλ. ὁμοίως ἄρθρο στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια (τόμ. 31, 20.8.1911, «Ὁ αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα, σ. 42), ὅπου μνημονεύεται ἡ χειραφέτησις γυναικῶν κατὰ Ἀριστοφάνη καὶ σοσιαλιστές βλ. Ὁδ. Λαμψίδη, «Γ. Σκληρὸς καὶ μητροπολίτης Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος Φιλιππίδης», ὁ.π.>.

104. <Ἰ. Π. Μηλιοπούλου>, Περὶ τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ΄, τοῦ Μ. Κομνηνοῦ, σ. 205 [ἱστορία, τέχνη Πόντου, Τραπεζοῦντας, Μεγάλων Κομνηνῶν]. (Ἐπεταὶ συνέχεια).

105. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμιος διατριβῆς "Τραπεζοῦντίας διαλέκτου" τὸ δευτέρον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἁσμάτων (α), σσ. 205-207 [γλῶσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: βολίζω, βουλλώνω, γέν', γνώσκει, διαπάνα, εὔκαιρος, ἐγκοῦν'>.

106. *I. H. Κάλφογλου, Ἡ ἐν Τραπεζούντῃ διαμοιρῆσι τοῦ αὐτοκράτορος Βασιλείου Βουλγαροκτόνου ἐν ἔτει 1022 μ.Χ. (Κατὰ τὸν Gustave Schlumberger), σσ. 207-211 [ἱστορία Βυζαντίου, Τραπεζούντας].*
107. <ἀνυπόγραφο>, Ἡ ἐξέλιξις τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως τῆς Ἑλλάδος παρὰ τοῖς τραγικοῖς ποιηταῖς, (Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ), (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 195), σσ. 211-215 [ἱστορία, κοινωνία ἀρχαίας Ἑλλάδας].
- <Μεταφραστῆς Μητροπολίτης Χρῦσανθος>. (Ἔπεται συνέχεια).
108. <Θ. Κ. Θεοφύλακτος>, Περὶ χολέρας, (Συνέχεια), σσ. 215-217 [ιατρικὴ κοιν.].
109. Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν. Ἀνδρέας Καρκαβίτσας, Ἡ θυσία, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 198), σσ. 217-218 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Καρκαβίτσας] (Τέλος).

Ἔτος Α'. Ἐν Τραπεζούντῃ, τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου 1916 Ἀριθμ. 13

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 223

110. *T =<K. A. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζούντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 223 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].*

Περιεχόμενα, σ. 223

Κλῆρος καὶ Λαός, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί, ὑπὸ Σίμου Μενάρδου. — Περὶ τοῦ Ἐτύμου τοῦ ὀνόματος Ἰσταμπόλ, ὑπὸ Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδου. — Πῶς ἦτο ἀχυρωμένη ἡ Θεοδοσιούπολις ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, ὑπὸ I. H. Κάλφογλου. — Περὶ τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ', τοῦ Μ. Κομνηνοῦ ὑπὸ Ἰ. Π. Μηλιούλου. — Κρυφὸς καμηὸς, (διήγημα Α. Καρκαβίτσα). — Χρονικά.

111. † Ὁ Τραπεζούντος Χρῦσανθος, Κλῆρος καὶ λαός, σσ. 223-225 [κοιν.].
- <Πρβλ. ἄρθρα μὲ ὅμοια θέματα στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια (βλ. πρὸ πάντων, σ. 143-144)>.
112. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισιμὸν διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεῦτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἄσμάτων (α), σσ. 225-227 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
- <Λέξεις διαλέκτου: ἐκεῖνος, ἐξέρω, ἐντῶκα, ζιμάρ', ζιμῆνη, θεός, θυλάκ', θύριν, ἰδέα, κάθουμαι, καλός>.

113. <Σίμος Μενάρδος>, Δύο Ζακυνθηνοί ποιηταί, σσ. 227-230 [λογοτεχνία, ποίηση, Κάλβος, Σολωμός].
<Προηγείται εισαγωγικό σημείωμα τῆς Διευθύνσεως (Μητροπ. Χρυσάνθου) γιά τὸ Σ. Μενάρδο. Πρώτη δημοσίευση: Παναθήναια, τεύχη 235-236> (*Επεται συνέχεια).
114. Ἰσαήλ Σ. Βασιλειάδης, Περί τοῦ ἐτύμου τοῦ ὀνόματος Ἰσταμπόλ, σσ. 230-232 [γλώσσα νεοελληνική, τουρκική].
115. I. H. Κάλφογλου, Πῶς ἦτο ἀχρωμένη ἡ Θεοδοσιούπολις ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, σσ. 232-234 [ἱστορία Βυζαντίου, Πόντου, Θεοδοσιουπόλεως].
116. <Ἰωάννης Π. Μηλιόπουλος>, Περί τοῦ μνημείου Ἀλεξίου Γ'. τοῦ Μ. Κομνηνοῦ, σσ. 234-235 [ἱστορία, τέχνη Πόντου, Τραπεζούντας, Μεγάλων Κομνηνῶν].
117. Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν. <Ἀνδρέας Καρκαβίτσας>, Κρυφὸς καμὸς, σσ. 235-237 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἄ. Καρκαβίτσας].
118. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σ. 238.
(1) <Ἐπίσκεψη Μητροπολίτη στὴ Χαλδία γιά τοὺς πρόσφυγες>.
(2) <Στίς 14.10.1916 ἄγισμός τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη καὶ προσλαλιά πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικούς· τοὺς προτρέπει νὰ ἀντιπαραίσιουν τίς ἐκδηλωθεῖσες ἐφέτος ὀλέθριες τάσεις γιά ἀκρωτηριασμό καὶ κολόβωση τῆς ἐθνικῆς παιδείας>.
(3) <Συνδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων <χρηματικὲς δωρεές>.

Ἔτος Α'. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 29ῇ Ὀκτωβρίου 1916 Ἀριθμ. 14

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 243

119. Τ <=Κ. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζούντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 243 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 243

Ἡ ἄφιξις εἰς Τραπεζοῦντα τῆς Α. Α. Ὑψηλότητος τοῦ Μ. Δουκὸς Βόριδος Βλαδιμήροβιτς ἀρχηγοῦ τῶν Κοζακικῶν ταγμάτων. — Περί "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο Ζακυνθηνοί ποιηταί, ὑπὸ Σίμου Μενάρδου. — Ἡ πάλαι διαλάμψασα Ἐπισκοπὴ (Μητρόπολις) Ἰσχανίου, ὑπὸ I. H. Κάλφογλου. — Περί χολέρας, ὑπὸ Θ. Κ. Θεοφυλάκτου, (ιατροῦ). — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

120. <ἀνυπόγραφο>, Ἡ ἄφιξις εἰς Τραπεζοῦντα τῆς Α. Α. Ὑψηλότητος

τοῦ Μ. Δουκὸς Βόριδος Βλαδιμήροβιτς ἀρχηγοῦ τῶν Κοζακικῶν ταγματῶν, σσ. 243-245 [ἐπίσημα].

<Επίσημη, προσφωνήσεις μητροπολίτη, γεύματα>.

121. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναυσίμου διατριβῆς “Τραπεζουντίας διαλέκτου” τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἀσμάτων (α), σσ. 245-247 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: καπίτζ’, καρδιά, κατά, κιάλ’>.
122. <Σίμος Μενάρδος>, Δύο Ζακινθῆνοι ποιηταὶ (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 230), σσ. 248-251 [λογοτεχνία, ποίηση, Κάλβος, Σολωμός]. (“Ἐπεται συνέχεια”).
123. Ι. Η. Κάλφογλου, Ἡ πάλαι διαλάμψασα Ἐπισκοπὴ (Μητρόπολις) Ἰσχανίου, σσ. 251-252 [ἱστορία, Ἐκκλησία Πόντου, Τραπεζούντας, Ἰσχανίου].
124. Θ. Κ. Θεοφύλακτος, Περί χολέρας, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 217), σσ. 253-254 [ιατρικὴ κοιν.].
125. Ἀπὸ τὴν νέαν ἑλληνικὴν λογοτεχνίαν: <Α. Παπαδιαμάντης>, Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, σσ. 254-257 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἄ. Παπαδιαμάντης].
126. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σσ. 257-258.
(1) <Δοξολογία ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη γιὰ τὴν ἐπέτειο ἀναρρήσεως Νικολάου Β’ (Ρωσία)>.
(2) <Γεύματα ἐπίσημα σὲ Ρώσους στρατηγούς>.
(3) <Στὶς 23 Ὀκτωβρίου 1916 ὁ Μητροπολίτης μίλησε στὴ Μητρόπολη «Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων...» μὲ ἠθικοκοινωνικὸ περιεχόμενο. Περίληψη: «... Ἔναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ ἀριστοκρατία τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἥθους διὰ νὰ γίνῃ κάτι τι τὸ γενναῖον καὶ σοβαρόν». (Τὸ ἴδιο θέμα «Ἐξῆλθεν ὁ σπεῖρων...» διαπραγματεύθηκε στὸ πρῶτο του στὴν Τραπεζούντα κήρυγμα: βλ. Βιογραφικαὶ Ἀναμνήσεις, σ. 39)>.
(4) <Συνῆλθε ἡ ὑπὸ τὸ στρατηγὸ Σβάρτζ ἐπιτροπὴ προσφύγων καὶ ἀποφάσισε: α) τὴν ἐγκατάσταση τῶν προσφύγων ἀπὸ τὸ Μητροπολίτη, β) νὰ παρεμποδισθεῖ ἡ κἀθοδος τῶν προσφύγων (στὴν Τραπεζούντα), γ) τὴν ἴδρυση συσσιτίου καὶ δ) τὴν ἀνάθεση τῆς φροντίδας γιὰ τὴν ὑγιεινὴ κατάσταση τῶν προσφύγων στὸ γιατρὸ Π. Σουλιὰδην>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 13ῃ Νοεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 15
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 263

127. Τ <= Κ. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλί-

ου διά τόν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καί τῶν πέριξ, σ. 263 [φυσική, ὁ ἥλιος στήν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 263

Μνημόσυνον. — Ἰωακείμ ὁ Γ΄, ὑπό τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Ἡ ἀπό τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ΄. ἐντύπωσης τοῦ Ἰωνος Δραγοῦμη. — Περί “Τραπεζοῦντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί, ὑπό Σίμου Μενάρδου. — Βιογραφία Σολομῶντος Β΄. Βασιλέως τῆς Ἱμερετίας, ὑπό Ι. Η. Κάλφογλου. — Ἀρχαιολογικά, ὑπό Ἰ. Μηλιοπούλου. — Περί τῆς προφορᾶς τοῦ γράμματος η ἐν τῇ Τραπεζοῦντιακῇ διαλέκτῳ, ὑπό Ἰωρ. Σ. Βασιλειάδου. — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

128. Μνημόσυνον <γὰ τὸν Ἰωακείμ Γ΄>, σσ. 263-265 [ἐπτετακῶ, ἔθνικῶ]. <Εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα Μητροπ. Χρυσάνθου, στὸ ὁποῖο ἐκφράζονται οἱ ιδέες του (καὶ τοῦ Ἰ. Δραγοῦμη) γὰ τὴν ὑπόστασι τῆς Τουρκίας καὶ τὴν ὑπαρξὴ τῶν χριστιανικῶν ἔθνοτήτων στήν Τουρκία – τῆς ιδεολογίας αὐτῆς ἐκφραστῆς ἦταν ὁ Ἰωακείμ Γ΄, τὸ Οἶκονμ. Πατριαρχεῖο. Ἀνατύπωση ἄρθρου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀλήθειας (βλ. πῶ πάνω, σ. 144) γὰ τὸν Ἰωακείμ Γ΄ μὲ ὑπογραφή Χ. Φ. Καὶ σ’ αὐτὸ προσθέτει <τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποῖαν ἐνεποίησεν ὁ Πατριάρχης εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν ἐνός τῶν δημιουργῶν τῆς συνεννοήσεως τῶν ἔθνοτήτων ἐν Τουρκία καὶ δυνατοῦ πολιτικοῦ, τοῦ Ἰωνος Δραγοῦμη>, σ. 264>.
129. Ἡ ἀπό τοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ΄. ἐντύπωσης τοῦ Ἰωνος Δραγοῦμη, σσ. 265-266 [Ἰ. Δραγοῦμη πολιτικῆς ιδέες]. <Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ «Ὅσοι ζωντανοί...», σσ. 30-33. Ἀρχή: «Μὲ τέτοια διάθεσι καθὼς στή Χάλκη, ἔτσι πῆγαινε τῶρα ὁ Ἀλέξης καὶ στὸ Φανάρι...». Τέλος: «...ποῦ κρέμασαν τὸν Πατριάρχη Γρηγόριο οἱ Τούρκοι στὰ 1821>.
130. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναίσιμου διατριβῆς “Τραπεζοῦντίας διαλέκτου” τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἁματιῶν (α), σσ. 266-267 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος]. <Λέξεις διαλέκτου: κηνάπ’, κλήρα, κοκκίαν, κολλίτζω, κολόθ’, κολυμπῶ, κότ’>.
131. <Σίμος Μενάρδος>, Δύο Ζακυνθηνοὶ ποιηταί (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 251), σσ. 268-270 [λογοτεχνία, ποίησι, Κάλβος, Σολωμός]. (Τέλος).
132. Ι. Η. Κάλφογλου, Βιογραφία Σολομῶντος Β΄. Βασιλέως τῆς Ἱμερετίας (Κάτω Ἰβερίας) τοῦ ἀποθανόντος ἐν Τραπεζοῦντι καὶ ἐνταφιασθέντος ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγ. Γρηγορίου, σσ. 271-273 [ἱστορία Γεωργίας (Ἱμερετίας), Τραπεζοῦντας].

133. *Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Ἀρχαιολογικά*, σσ. 273-274 [τέχνη ἀρχαίων ἑλληνικῶν χρόνων, Μεγάλων Κομνηνῶν, ἀρχαῖος Ἕλληνας. ναὸς στὸ Δεγυρμέν-δερέ, πύργος Μανουήλ Κομνηνοῦ].
134. *Ἰσραήλ Σ. Βασιλειάδης, Περὶ τῆς προφορᾶς τοῦ γράμματος η ἐν τῇ Τραπεζουντιακῇ διαλέκτῳ*, σσ. 274-275 [γλῶσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
135. <Α. Παπαδιαμάντης>, *Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 257)*, σσ. 275-277 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης]. (Ἔπεται συνέχεια).
136. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 277-278.
 (1) <Ἐπίσκεψη τοῦ γεν. πληρεξουσίου τῆς ἐνώσεως τῶν ρωσικῶν πόλεων στὸ Μητροπολίτη>.
 (2) *Δικαία προαγωγή* <σὲ πρωτοπρεσβύτερο ὁ γέροντας Πρόδρομος>. *Παροράματα*
 (3) *Πολωνικὸν ζήτημα* [ἱστορία Πολωνίας] <ἀντιμαχία Γερμανίας Ρωσίας γιὰ Πολωνία>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 16
 ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....
 ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 283

137. *Τ <=Κ. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 283 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 283

Θυμὸς καὶ Ἀγανάκτησις, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ “Τραπεζουντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Τὸ Φανάρι, Νικολάου Βασιλειάδου (ἱατροῦ). — Χριστιανικὴ Ἀρχαιολογία. Ἐν Βυζαντιανὸν ναῖδιον, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Ἡ ἐν Οἰνῇ τεθαμμένη ἡγεμονίς τῆς Γουρίας Σοφίας, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Πρὸς τὸν Πόξ-τεπέ, (ποίημα) ὑπὸ Ἰωσήφ Γεωργιάδου (ἱατροῦ). — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

138. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, Θυμὸς καὶ Ἀγανάκτησις, σσ. 283-285 [κρηγματικὸ, ἠθικοκοινωνικὸ].
139. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς “Τραπεζουντίας διαλέκτου” τὸ δευτέρον μέρος. *Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾄσμάτων (α)*, σσ. 285-286 [γλῶσσα, ποντιακὴ διάλεκτος]. <Λέξεις διαλέκτου: κουρφεύκουμαι, κραγγανάκ’, κρατῶ, κρεμίζω, κυλίζω>.

140. <Νικόλαος Βασιλειάδης>, Τὸ Φανάρι, σσ. 287-290 [ἱστορία σύγχρονης Κωνσταντινουπόλεως, ἐντυπώσεις].
141. Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία. Ἐν βυζαντιακὸν ναῖδιον, σσ. 290-291 [τέχνη βυζαντινοῦ Πόντου, ζωγραφικὴ χωριοῦ Μαγλαβίτα].
142. I. H. Κάλφογλου, Ἡ ἐν Οἰνὴ τεθαμμένη ἡγεμονίς τῆς Γουρίας Σοφία, σσ. 291-293 [ἱστορία σύγχρονης Γουρίας, Πόντου, Οἰνός].
143. Dr. Ἰωσήφ Γεωργιάδης, Πρὸς τὸν Πόξ-τεπέ, σ. 293 [λογοτεχνία, ποίηση, Ἰωσήφ Γεωργιάδης].
144. <Α. Παπαδιαμάντης>, Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 277), σσ. 294-295, 298 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἄ. Παπαδιαμάντης]. (Ἔπεται συνέχεια).
145. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σσ. 296-298.
- (1) Ἐκκλήσις εἰς τὸν λαὸν τῆς Τραπεζοῦντος <τοῦ Ρώσου στρατηγὸς Σβάρτς γὰρ συμμετοχὴ σὲ πολεμικὸ δάνειο Ρωσίας>.
- (2) <Ἐπίσκεψις τοῦ ἀνταποκριτῆ τῆς Νόβοε Βρέμια Χ. Α. Ζότωφ στὸ Μητροπολίτη>.
- (3) Ὁ θάνατος τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ.
- (4) Ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου Πολωνοῦ συγγραφέως Ἐρρίκου Σιεργιέβιτς.
- (5) Σννδρομαὶ ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 10ῃ Δεκεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 17

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 303

146. T <=K. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 303 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 303

Ἡ ὀνομαστικὴ ἐφορτὴ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Τσάρου Νικολάου τοῦ Β΄. — Τηλεγραφήματα. — Διάλεξις τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου λεχθεῖσα τῇ 3ῃ Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτεῖῳ Νηπιαγωγείῳ. “Αἱ Ἀριστοκρατίαι”. — Περὶ “Τραπεζοῦντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Τὸ Ναῖδιον τῆς Ἁγίας Ἄννης, ὑπὸ Ἰ. Μηλιόπουλου. — Περὶ τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου. — Στὸ Χριστό, στὸ Κάστρο, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

147. <ἀνυπόγραφο>, Ἡ ὀνομαστικὴ ἐφορτὴ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ

Τσάρου Νικολάου τοῦ Β^{ου}, σσ. 303-304 [σύγχρονη ἱστορία Ρωσίας, Τραπεζούντας].

<ἐπίσημα: τελετὴ στὸ Μητροπολιτικὸ ναό>.

148. Τηλεγραφήματα, σ. 304 [ἐπίσημα].

<Τηλεγραφήματα Χρυσάνθου, Τσάρου, Μεγάλου Δούκα Νικολάου>.

149. Διάλεξις τῆς Α.Σ. τοῦ Μητρο. Τραπεζούντος Κ. Κ. Χρυσάνθου λεχθεῖσα τῇ 3ῃ Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτεῖῳ Νηπιαγωγείῳ. Αἱ Ἀριστοκραταί, σσ. 305-307 [κοιν.]. (Ἔλεται συνέχεια).

<Στὴν ἀρχὴ σχολιάζει στίχους ἀπὸ τὸ ποίημα (τὸ ὁποῖο ὀνομάζει) «Ὁ βρώχος καὶ τὸ κῦμα» τοῦ Ἀ. Βαλαωρίτη ὡς συνέχεια βλ. καὶ στίς σσ. 324-332, ἀρ. 157, μελέτη μὲ τὸ ἴδιο θέμα. Τὸ θέμα «Κυκλοφορία ἀριστοκρατιῶν» παρουσιάστηκε ἐπίσημα γιὰ πρώτη φορὰ στὴν Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια 32 (7.1.1912), σσ. 9-17, στὸ ἄρθρο «Ἡ ἐν Κίνα ἐπανάστασις καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν ἀριστοκρατιῶν». Τὸ ἴδιο δι' ὀλίγων καὶ στὸ κήρυγμά του στίς 23.10.1916 μὲ θέμα «Ἐξηλθεν ὁ σπείρων...», βλ. πῶς πάνω ἀρ. 126.3. Ἡ κοινωνιολογικὴ αὐτὴ θεωρία ἀνήκει στὸν καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λωζάνης, τὸν κοινωνιολόγο Vilfredo Pareto, τοῦ ὁποῖου τὰ μαθήματα παρακολούθησε ὁ μητροπ. Χρυσάνθος κατὰ τὴ διαμονή του γιὰ ἀνώτερες σπουδὲς στὴ Δύση (Γερμανία 1907-1909 καὶ Ἑλβετία 1909-1911). Βλ. Βιογραφικαὶ Ἀναμνήσεις, σ. 54. (Περισσότερα γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῆς θεωρίας αὐτῆς στὰ κείμενα τοῦ μητροπ. Χρυσάνθου σὲ προσεχές μου δημοσίευμα μὲ θέμα «Τὸ ἰδεολογικὸ πλαίσιο τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου»>.

150. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς «Τραπεζουντίας διαλέκτου» τὸ δευτέρου μέρος. Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἁσμάτων (α), σσ. 307-309 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: λίντζια, λολλάν ἢ λολλάγια, μάθος, μακρὺς, μαμὴ, μαχάν', μελοκοῦτ', μειζότερο>.

151. Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Τὸ ναῖδιον τῆς Ἁγίας Ἄννης, σσ. 309-313 [τέχνη βυζαντινὴ, Πόντου, Τραπεζούντας].

152. <ἀνυπόγραφο>, Περί τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, Κεφάλαιον Α'. Περί τοῦ δημοτικοῦ σχολείου ὡς καθιδρύματος ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας. Περί τοῦ ἔργου τοῦ δημοτικοῦ σχολείου. Κεφάλαιον Β'. Περί τῆς σχέσεως τοῦ σχολείου πρὸς τὸν οἶκον, σσ. 313-316 [παιδαγωγικά, δημοτ. σχολεῖο].

<Ἀναδημοσιεύει ἀπὸ τὸ περιοδικὸ Παιδαγωγικὸν Σχολεῖον (διευθυντῆς Μιλτιάδης Βρατσάνος), τόμ. Γ', φύλλ. Γ', σσ. 465-471, ἄρθρο μὲ ὁμοιο τίτλο, τὰ δύο πρώτα κεφάλαια. (Στὸ περιοδικὸ Παιδαγωγικὸν Σχολεῖον τὸ ἄρθρο τελειώνει μὲ τὴ σ. 480). Τίς πληροφορίες γιὰ τὸ περιοδικὸ τοῦ 1887 καὶ τίς βιβλιογραφικὰς σημειώσεις τίς ὀφείλω στὸν ἀγαπητὸ φίλο κ. Ἄλ. Δημαρᾶ, τὸν ὁποῖο εὐχαριστῶ καὶ ἀπὸ τῆς θέσης αὐτῆς>.

153. <Α. Παπαδιαμάντης>, Στο Χριστό, στο Κάστρο, (Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 298 καὶ τέλος), σσ. 316-317 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἄ. Παπαδιαμάντης].
154. <ἀνυπόγραφο>, Χρονικά, σσ. 317-318.
 (1) <Ἐπίσκεψη Κούσκαφ, πρώην Προέδρου Δούμας καὶ νῦν Συμβούλου Ἐπικρατείας, στοὺς Μητροπολίτη Χρῦσανθο καὶ γεῦμα πρὸς τιμὴν του>.
 (2) <Ἐκδοση πρώτου τεύχους Ἐμπορικοῦ Ἀγγελιαφόρου>.
 (3) <Ὁμιλία Χρῦσανθου «Αἱ Ἀριστοκρατίαι» στίς 4.12.1916>.
 (4) Παρόραμα.
 (5) Ἡ τετραπλῆ συμμαχία ζητεῖ εἰρήνην.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 24ῃ Δεκεμβρίου 1916 Ἀριθμ. 18
 ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....
 ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 323

155. Τ <=Κ. Α. Τσαμπερτίδης>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 323 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 323

Χριστὸς Γεννᾶται, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρῦσανθου. — Διάλεξις τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρῦσανθου λεχθεῖσα τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτεῖῳ Νηπιαγωγείῳ. «Αἱ Ἀριστοκρατίαι». — Περὶ “Τραπεζοῦντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Μία ἐπιτύμβιος ἐπιγραφή, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Ἡ εἰς Τραπεζοῦντα καταφύγη Παγκρατίου Δ΄ (1027-1072) βασιλέως τῆς Γεωργίας, ὑπὸ Ἰ. Η. Κάλφογλου. — Θουκυδίδου δημογραφίας Κορινθίων, ὑπὸ Γ. Κ. Παπαδοπούλου. — Φτωχὸς ἄγιος (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη).

156. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος, Χριστὸς γεννᾶται, σσ. 323-324 [κηρυγματικὸ, ἐπίκαιρο].

<Προτροπὴ γιὰ Ἀλήθεια καὶ Ἐλευθερία>.

157. Διάλεξις τῆς Α. Σ. τοῦ Μητρο. Τραπεζοῦντος Κ. Κ. Χρῦσανθου λεχθεῖσα τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου ἐν τῷ Θεοφυλακτεῖῳ Νηπιαγωγείῳ. Αἱ Ἀριστοκρατίαι, σσ. 324-332 [κοιν.].

<Ἐπεὶ Ἰ. Δραγοῦμη: ὅταν γράφει γιὰ τὸν πατέρα ὁ πολὺς γέρον καὶ ἄσπιλος πολιτικὸς Στέφανος Δραγοῦμης, σ. 325· τὸ πρόγραμμα τῆς Ὁργάνωσης Κωνσταντινουπόλεως (ὀθωμανικὴ αὐτοκρατορία), σ.

- 326: ὑπὲρ διαδόχου Κωνσταντίνου ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ Βενιζέλου· ἐν τέλει Κ. Παλαμᾶ, «Ὁ Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου, Λόγος Β΄, Δουλευτής». (Βλ. Ὁδ. Λαμιψίδα, «Συμπληρωματικά», δ.π. καὶ προσεχές μου δημοσίευμα «Τὸ ἰδεολογικὸ πλαίσιο τοῦ μητροπολίτη Χρυσάνθου» βλ. ἀριθ. 149)>.
158. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμιον διατριβῆς “Τραπεζουντίας διαλέκτου” τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἁσμάτων (α), σσ. 332-334 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος]. <Λέξεις διαλέκτου: μέσ’, μῆλον, μουχτερός, μυῖα, μιντζίν>.
159. Ἰωάννης Μηλιόπουλος, Μία ἐπιτιμῆσις ἐπιγραφῆ, σσ. 334-335 [ἱστορία νεότερη Πόντου, Τραπεζούντας]. <Ἀλέξανδρος ἐπίσκοπος Ὀφews περὶ τὸ 1532 καὶ ὄχι 1685 (Ἰωαννίδης, Ἱστορία..., σ. 135)>.
160. Ι. Η. Κάλφογλους, Ἡ εἰς Τραπεζοῦντα καταφυγὴ Παγκρατίου Δ΄ βασιλέως τῆς Γεωργίας (1027-1072), σσ. 335-336 [ἱστορία Γεωργίας, Βυζαντίου, Τραπεζούντας].
161. Γ. Κ. Παπαδόπουλος (Κυριακίδης), Θουκυδίδου δημηγορίας Κορινθίων (γενομένης ἐν Σπάρτῃ) ἀνάλυσις <τοῦ Γ. Παπαδόπουλου> γραμματικῆ, 17 Ὀκτωβρίου 1865, ἐν Τραπεζοῦντι, σσ. 336-337 [ἀρχαία ἑλλην. φιλολογία, Θουκυδίδης, σχολεῖα Τραπεζούντας]. (“Ἐλεται συνέχεια).
162. <Α. Παπαδιαμάντης>, Φτωχὸς ἅγιος, σσ. 337-338 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἀ. Παπαδιαμάντης]. (“Ἐλεται συνέχεια).

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 7ῃ Ἰανουαρίου 1917 Ἀριθμ. 19

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 343

163. <ἀνυπόγραφο>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 343 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 343

Ὁ Ἀδάκρυτος Χρόνος, ὑπὸ τῆς Α.Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περὶ “Τραπεζουντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β^{ου} τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχidiaκόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος. — Τὸ ἱστορικὸν τῶν ἐν τῇ ἐγκωμῷ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος φράσεων «Καὶ ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς» καὶ «Τόπον ἐπέχοντος Καισαρείας Καπα-

δοκίας», ὑπό *I. H. Κάλφογλου*. — Ὁ ἀσύρματος εἰς τὰ ἀερόπλانا, ὑπό *Φιλίππου Ἀπ. Χειμωνίδου* (καθηγητοῦ). — *Φτωχὸς ἅγιος* (διήγημα *A. Παπαδιαμάντη*). — *Χρονικά*.

164. † Ὁ *Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος*, Ὁ ἀδάκρυτος χρόνος, σσ. 343-344 [ἐπίκαιρο μὲ τὴν τότε πολεμικὴ συγκυρία].

<σ. 344 ἀναφέρει τὸ στίχο τοῦ *Βαλαωρίτη τοῦ εἶνε Χάρος χαλαστής καὶ συγχρόνως Χάρος πλάστης* καὶ τὸ ποίημα τοῦ *Ἰουλίου Τυπάλδου* «Ἡ τρελλὴ Μητέρα»>.

165. *Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης*, ἐναισίμου διατριβῆς “*Τραπεζουντίας διαλέκτου*” τὸ δεύτερον μέρος. *Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾄσμάτων* (α), σσ. 345-346 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: *νεάζω, νοῦς, ξερός, ξιμυτός, ὀλιγοστόν, ὄλκος, ὀμνῶ, παραδίγω, παρατρομάζω, πατρούας*>.

166. *Κύριλλος Λαμπρινίδης*, ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως *Τραπεζοῦντος*, *Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β^ω τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου*, σσ. 347-349 [ἱστορία πατριαρχῶν *Κωνσταντινουπόλεως*, *Γεννάδιος Β΄*]. (*Ἔπεται συνέχεια*).

167. *I. H. Κάλφογλου*, *Τὸ ἱστορικὸν τῶν ἐν τῷ ἐγκώμιῳ τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος φράσεων «Καὶ ἔξαρχος πάσης Λαζικῆς» καὶ «Τόπον ἐπέχοντος Καισαρείας, Καππαδοκίας»*, σσ. 349-351 [ἱστορία *M. Κομνηνῶν*, Ἐκκλησία *Τραπεζοῦντος*].

168. *Φίλιππος Ἀπ. Χειμωνίδης*, Ὁ ἀσύρματος εἰς τὰ ἀερόπλانا, σσ. 351-353 [φυσικὴ, ἀσύρματος, ἀεροπλάνα].

169. <*A. Παπαδιαμάντης*>, *Φτωχὸς ἅγιος*, σσ. 353-355 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἄ. Παπαδιαμάντης]. (*Ἔπεται συνέχεια*).

170. <ἀνύπογραφο>, *Χρονικά*, σσ. 356-358.

(1) *Τὰ δῶρα τῶν Χριστουγέννων* <δῶρα στοὺς στρατιῶτες τοῦ ρωσικοῦ στρατοῦ μὲ συμμετοχὴ *Χρυσάνθου*, μαθητῶν κ.λπ.>.

(2) *Ἡ ἑορτὴ τῶν Θεοφανείων* <λειτουργία, κατάδους σταυροῦ ἀπὸ τὸ μητροπ. *Χρῦσανθο*>.

(3) *Διάλεξις* <*A. Μουράτωφ*, καθηγητῆ ρωσικῆς: Ὁ ποιητὴς *Πούσκιν*>.

(4) *Ἡ ἀπάντησις τῶν Δυνάμεων τῆς Συνεννοήσεως* <ὄροι πρὸς *Γερμανία*>.

(5) *Τηλεγράφημα τοῦ Μπάλφου* <ὄροι γιὰ εἰρήνη>.

171. *Τὸ καθαρὸν προϊόν τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ θὰ διατεθῆ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως λαϊκῆς βιβλιοθήκης ἐν Τραπεζοῦντι* <στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ὀπισθοφύλλου>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 21ῃ Ἰανουαρίου 1917 Ἄριθμ. 20

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 363

172. <ἀνυπόγραφο>, *Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζούντος καὶ τῶν πέριξ*, σ. 363 [φυσική, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 363

Ζωντανῆς φυλῆς ζωντανοὶ ἄγιοι, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περί "Τραπεζουντίας διαλέκτου" μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Βίος καὶ δοῦσις Γενναδίου τοῦ Β'" τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχidiaκόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζούντος. — Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία, τρεῖς ἀγιογραφικαὶ παραστάσεις, ὑπὸ Ἰ. Μηλιοπούλου. — Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τραπεζούντος, ὑπὸ Ἰ. Η. Κάλφογλου. — Φτωχὸς ἅγιος, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη). — Χρονικά.

173. † Ὁ Τραπεζούντος Χρυσάνθος, *Ζωντανῆς φυλῆς ζωντανοὶ ἄγιοι*, σσ. 363-364 [κρηνηματικό, ἐπίκαιρο (21 Ἰανουαρίου μνήμη ἁγίου Εὐγενίου), ἔθνικό].

<Οἶκ. Πατριαρχείου, πολιτική: ἰσοπολιτεία τῶν λαῶν τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας>.

174. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς "Τραπεζουντίας διαλέκτου" τὸ δεύτερον μέρος. *Συναγωγή λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἄσμάτων (α)*, σσ. 365-367 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].

<Λέξεις διαλέκτου: περὶ, πέτρα, προσονειδία, πυκνοκουρτῶ, σημαδία, σκεπίδ', σκίζω, σ(σ)κύλλος, σκαλεκέας>.

175. Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχidiaκόνος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζούντος, *Βίος καὶ δοῦσις Γενναδίου τοῦ Β'" τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου*, σσ. 367-370 [ἱστορία πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Γεννάδιος Β']].

176. Ἰωάννης Μηλιοπούλου, *Χριστιανικὴ ἀρχαιολογία. Τρεῖς ἀγιογραφικαὶ παραστάσεις*, σσ. 370-373 [τέχνη Πόντου, Τραπεζούντας, ναῖδιο Ἁγ. Ἄννας].

177. Ἰ. Η. Κάλφογλου, *Συμβολαὶ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Τραπεζούντος*, σσ. 373-375 [ἱστορία Βυζαντίου, Πόντου, Τραπεζούντας].

178. <Α. Παπαδιαμάντης>, *Φτωχὸς ἅγιος*, σσ. 375-377 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἁ. Παπαδιαμάντης].

179. <ἀνυπόγραφο>, *Χρονικά*, σσ. 377-378.

(1) <Διάλεξη Ἰ. Κάλφογλου 7.1.1917 στὸ Θεοφυλάκειο νηπιαγωγεῖο: «Ἐθνολογικὴ κατάσταση Νομοῦ Τραπεζούντας»>.

(2) <Στὴν ἐορτὴ τοῦ ἁγίου Εὐγενίου 21.1.1917, ἀσθενοῦντος τοῦ Μητροπ. Χρυσάνθου, τῆς ἐπισήμου τελετῆς προῖστατο ὁ πρῶην Ροδοπόλεως. Λόγο ἐξεφώνησε ὁ Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχidiaκόνος τῆς Μητροπόλεως Τραπεζούντος>.

(3) Αί δηλώσεις τοῦ Κ^{ον} Οὐίλσον περί τῆς εἰρήνης <στήν Ἀμερικανική Γερουσία>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζοῦντι, τῇ 4ῃ Φεβρουαρίου 1917 Ἀριθμ. 21
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 383

180. <ἀνυπόγραφο>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζοῦντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 383 [φυσική, ὁ ἥλιος στήν Τραπεζοῦντα].

Περιεχόμενα, σ. 383

Τὸ Ψυχοσάββατον, ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζοῦντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Ἡ Τρελλή μάννα, ἡ τὸ κοιμητήριο, τὸ τραγοῦδι, (ποίημα Διονυσίου Σολωμοῦ). — Περί “Τραπεζουντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Βίος καὶ δράσις Γενναδίου τοῦ Β^{ον} τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχidiaκόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος. — Δοσιθέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων ἐπιστολὴ κατὰ τῆς ἐν Κάτω Ἰβηρίας σωματεμπορίας καὶ πωλήσεως Χριστιανῶν, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Ἡ Ἁγία Σοφία, μελέτη Δ. Φυλλίζη. — Ἄψαλτος, (διήγημα Α. Παπαδιαμάντη).

181. † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρυσάνθος, Τὸ Ψυχοσάββατον, σσ. 383-385 [κηρυγματικό, ἐπίκαιρο].
182. Διονύσιος Σολωμός, Ἡ Τρελλή μάννα ἡ τὸ κοιμητήριο, τὸ τραγοῦδι, σσ. 385-387 [λογοτεχνία, ποίηση, Δ. Σολωμός].
183. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐνασίμου διατριβῆς “Τραπεζουντίας διαλέκτου” τὸ δεύτερον μέρος. Σὴναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ᾄσμάτων (α), σσ. 388-389 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος].
<Λέξεις διαλέκτου: στομόχειλα, συντέλεια, σῶγαμπρος, τιδέν, τοῦφα, τρηγονίζω, τζαμμόνω, τζαραμποῦλα, τζερίζω, φαγεῖν>.
184. Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχidiaκόνος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, Βίος καὶ δράσις Γενναδίου τοῦ Β^{ον} τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, σσ. 390-393 [ἱστορία πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Γεννάδιος Β΄]. (Ἔπεται συνέχεια).
185. <Ι. Η. Κάλφογλου>, Δοσιθέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἐπιστολὴ κατὰ τῆς ἐν Κάτω Ἰβηρία σωματεμπορίας καὶ πωλήσεως Χριστιανῶν, σσ. 393-395 [ἱστορία νεότερη Κάτω Ἰβηρίας, Δοσιθέος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων].
186. <Δ. Φυλλίζης (μηχανικός)>, Ἡ Ἁγία Σοφία. Μελέτη λεχθεῖσα ἐν τῷ

“Θεοφυλακτεῖω Νηπιαγωγείῳ”, τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1917, σσ. 395-397 [τέχνη Βυζαντίου, Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως].

187. <Α. Παπαδιαμάντης>, Ἄψαλτος, σσ. 397-398 [λογοτεχνία, διήγημα, Ἁ. Παπαδιαμάντης].
188. Τὸ καθαρὸν προϊόν τῆς διαχειρίσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ θὰ διατεθῆ ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως λαϊκῆς βιβλιοθήκης ἐν Τραπεζούντῃ, <στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ ὀπισθόφυλλου>.

Ἔτος Α΄. Ἐν Τραπεζούντῃ, τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1917 Ἀριθμ. 26
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ

.....
ΟΙ ΚΟΜΝΗΝΟΙ, σ. 473

189. <ἀνυπόγραφο>, Ἡμερολόγιον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡλίου διὰ τὸν ὀρίζοντα Τραπεζούντος καὶ τῶν πέριξ, σ. 473 [φυσικὴ, ὁ ἥλιος στὴν Τραπεζούντα].

Περιεχόμενα, σ. 473

Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Μητροπολίτου Τραπεζούντος Κυρίου Κου Χρυσάνθου. — Περί “Τραπεζουντίας διαλέκτου” μελέται Ἐλευθερίου Κούση. — Ἡ Ἁγία Σοφία, μελέτη Δ. Φυλλίξη. — Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β΄ τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, ὑπὸ Κυρίλλου Λαμπρινίδου Ἀρχιδιακόνου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζούντος. — Γεωργιαναὶ ἡγεμονίδες ἐν Βυζαντίῳ. Μαρία ἢ Ἀβασγίς, ὑπὸ Ι. Η. Κάλφογλου. — Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δημῶδων τιῶν ἁσμάτων τοῦ Πόντου, ὑπὸ Ἰσραὴλ Βασιλειάδου (καθηγοῦ).

190. † Ὁ Τραπεζούντος Χρυσάνθος, Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων, σσ. 473-474 [κρηνηματικό, ἐπίκαιρο].

191. Ἐλευθέριος Τριαντ. Κούσης, ἐναισίμου διατριβῆς “Τραπεζουντίας διαλέκτου” τὸ δεύτερον μέρος. Συναγωγὴ λέξεων, φράσεων, παροιμιῶν καὶ ἁσμάτων (α), σσ. 475-476 [γλώσσα, ποντιακὴ διάλεκτος, δημῶδη ἄσματα].

<Ἀνάλυση δημῶδων ἁσμάτων>.

192. <Δ. Φυλλίξης (μηχανικός)>, Ἡ Ἁγία Σοφία. Μελέτη λεχθεῖσα ἐν τῷ “Θεοφυλακτεῖω Νηπιαγωγείῳ”, τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1917, σσ. 477-479 [τέχνη Βυζαντίου, Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως]. (Ἔλεται συνέχεια).

193. Κύριλλος Λαμπρινίδης, ἀρχιδιάκονος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Τραπεζούντος, Βίος καὶ δρᾶσις Γενναδίου τοῦ Β΄ τοῦ Σχολαρίου πρώτου Πατριάρχου μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βυζαντίου, (Συνέχεια ἐκ τοῦ προ-

- γουμένου), σσ. 479-481 [ιστορία πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως, Γεννάδιος Β΄].
194. <I. H. Κάλφογλου>, *Γεωργιαναί ἡγεμονίδες ἐν Βυζαντίῳ. Μαρία ἡ Ἄβασγίς*, σσ. 482-484 [ιστορία Ἄβασγίας, Βυζαντίου, Μαρία Ἄβασγίς]. (*Ἔπεται συνέχεια*).
195. *Ἰσραήλ Βασιλειάδης, Συμβολαὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν δημοδῶν τινῶν ἁματῶν τοῦ Πόντου*, σσ. 484-488 [λαογραφία, δημῶδη ἄσματα Πόντου, ἀνάλυση].
<Διάλεξη>. (*Ἔπεται συνέχεια*).

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΚΑΘ' ὙΛΗΝ

- βιβλιοκρισία: 62, 86, 94
 Βιζυηνός Γ.: 4, 20, 28, 36, 45, 55
 Βλαχογιάννης Γ.: 14
 Γεωργιάδης Ἰωσήφ: 54, 96, 143
 γεωγραφία Πόντου: 97
 γλώσσα: 50, 61, 72, 84, 93, 105, 112, 114, 121, 130, 134, 139, 150, 158, 165, 174, 183, 191
 νεοελληνική: 114
 ποντιακή διάλεκτος: 50, 61, 72, 84, 93, 105, 112, 121, 130, 134, 139, 150, 158, 165, 174, 183, 191
 τουρκική: 114
 Δοσίθεος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων: 185
 Δραγούμης Ἰωάν.: πολιτική 66, 67· πολιτικές ἰδέες: 129
 ἔθνικόν: 8, 60, 128, 173
 ἐντυπώσεις: 2, 74, 140
 ταξιδιωτικές: 74
 ἐπετειακόν: 8, 77, 128
 ἐπίκαιρον: 164, 173, 181
 ἐπίσημα: 7, 48, 120, 148
 Θεοκυδίδης: 44, 56, 63, 95, 161
 ἱατρικὴ κοινωνική: 12, 19, 25, 27, 34, 42, 52, 75, 87, 98, 108, 124
 ἱατρικῆς ἱστορία: 44
 ἱστορία: 5, 11, 17, 18, 23, 24, 31, 33, 41, 51, 62, 64, 65, 66, 67, 73, 74, 77, 79, 85, 86, 88, 99, 104, 106, 107, 115, 116, 123, 132, 140, 142, 147, 159, 160, 166, 167, 175, 177, 184, 185, 193, 194
 Ἀβασγίας: 194
 Βαλκανίων: 66, 67
 Βυζαντίου: 5, 17, 23, 31, 51, 106, 115, 160, 177, 194
 Γεωργίας: 132, 160
 Γουρίας: 142
 Ἐκκλησίας Πόντου: 123
 Ἐκκλησίας Τραπεζούντας: 123, 167
 Ἑλλάδας, ἀρχαίας: 107· νεότερης: 66, 67· νεότατης 79
 Θεοδοσιουπόλεως: 115
 Ἱμερτίας: 132
 Ἰσχανίου: 123
 Κάτω Ἰβηρίας νεότατη: 185
 Κομνηνῶν Βυζαντίου: 51
 Κωνσταντινουπόλεως σύγχρονη: 140
 Μακεδονίας: 66
 Μεγάλων Κομνηνῶν: 73, 85, 104, 116, 167
 Ὄθωμανῶν: 64
 Οἰνός: 142
 Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου: 79
 πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως: 166, 175, 184, 193· Γεννάδιος Β΄: 166, 175, 184, 193

- Πολωνίας: 136(3)
 Πόντου: 5, 11, 18, 24, 33, 41, 62, 73, 85, 86, 104, 115, 116, 142, (νεότερη) 159, 177
 Ρωσίας: 147
 Τραπεζούντας: 5, 11, 18, 24, 33, 41, 62, 65, 73, 74, (σύγχρονη) 77, 85, 86, 104, 106, 116, 132, (σύγχρονη) 147, (νεότερη) 159, 160, 177
 Κάλβος: 113, 122, 131
 Καρκαβίτσας Ἄ.: 57, 68, 80, 89, 100, 109, 117
 κηρυγματικό: 1, 30, 49, 71, 83, 138, 156, 173, 181, 190
 ἔθνικό: 173
 ἐπίκαιρο: 156, 173, 181, 190
 ἠθικοκοινωνικό: 138
 θρησκευτικό: 1, 83
 κοινωνικό: 30, 49, 71
 Κίτσηνεο: 67
 κοινωνικό: 16, 22, 60, 92, 103, 111, 149, 157
 κοινωνία ἀρχαίας Ἑλλάδος: 107
 Κούσης Ἑλ.: 32, 40
 Κωνσταντίνου Παλαιολόγου τάφος: 3
 λαογραφία: 3, 195
 δημιώδη ἄσματα, ἀνάλυση: 191, 195
 παραδόσεις γιὰ τάφο Κ. Παλαιολόγου: 3
 λογοτεχνία: 4, 9, 10, 14, 20, 28, 32, 36, 40, 45, 54, 55, 57, 68, 78, 80, 89, 96, 100, 109, 113, 117, 122, 125, 131, 135, 143, 144, 153, 162, 169, 178, 182, 187
 διήγημα: 14, 57, 68, 80, 89, 100, 109, 117, 125, 135, 153, 162, 169, 178, 187
 ποίησις: 4, 9, 10, 20, 28, 36, 45, 54, 55, 78, 96, 113, 122, 131, 143, 144, 182· γεωμανική: 32, 40
 Μαρία Ἀβασγίς: 194
 Μωάμεθ Β': 64
 παιδαγωγικά: 152· δημοτικὸ σχολεῖο 152· σχολεῖα Τραπεζούντος: 161
 Παπαδιαμάντης Ἄ.: 125, 135, 144, 153, 162, 169, 178, 187
 Σολωμός: 113, 122, 131, 182
 τέχνη: 2, 104, 116, 133, 141, 151, 176, 186, 192
 Ἁγίας Ἄννας ναῖδιο: 176
 Ἁγία Σοφία Κωνσταντινουπόλεως: 2, 186, 192
 ἀρχαῖος ἑλλήν. ναὸς στὸ Δεγμιμέν-δερέ: 133
 ἀρχαίων ἑλληνικῶν χρόνων: 133
 βυζαντινή: 151
 Βυζαντίου: 2, 186, 192
 ζωγραφικὴ χωριοῦ Μαγλαβίτα: 141
 Μανουὴλ Κομνηνοῦ πύργος: 133
 Μεγάλων Κομνηνῶν: 104, 116, 133
 Πόντου, Τραπεζούντας: 104, 116, 151, 176· βυζαντινοῦ Πόντου: 141
 φιλολογία: 39, 56, 63, 88, 95, 99, 161
 ἀρχαία ἑλληνική: 39, 56, 63, 95, 99, 161
 οὐμανική: 88
 Franke L. A.: 32, 40
 φυσική: 29, 38, 47, 59, 70, 82, 91, 102, 110, 119, 127, 137, 146, 155, 163, 168, 172, 180, 189

αεροπλάνα, ασύρματος: 168

ήλιος στην Τραπεζούντα: 29, 38, 47, 59, 70, 82, 91, 102, 110, 119, 127, 137, 146, 155, 163, 172, 180, 189

Φιλιππίδου Μαρία Κ.: 78

Χατζόπουλος Κ.: 9, 10

χημεία: 13, 26, 35

άλχημεία: 43, 53, 76

χρονικά: 6, 15, 21, 37, 46, 58, 69, 81, 90, 101, 118, 126, 136, 145, 154, 170, 179

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

- Ἀναστασίουβιτς Δ. Ν.: 88
 ἀνυπόγραφο: 99, 107, 120, 147· (ἀνατύπωση ἀπὸ ἄλλο ἔντυπο) 152· βλ. ἐπίσης Τσαμπερ-
 τίδης καὶ Χρῦσανθος Φιλλιππίδης
 Βασιλειάδης Ἰσραήλ Σ.: 5, 11, 18, 24, 33, 41, 62, 86, 94, 114, 134, 195
 Βασιλειάδης Νικόλαος: 3, 20, 28, 36, 45, 55, 94, 140
 Βιζυηνός Γεώργιος Μ. (ποίημα: *Ἡ ἐπαίτις τῆς Βιζύης*): 4
 Βλαχογιάννης Γιάννης (διηγήματα: *Τοῦ ἀρματολῶν ὁ θάνατος* *Τ' ἄρματα*): 14
 Γεωργιάδης Ἰωσήφ Dr.: 27, 44, 54, 96, 143
 Δραγοῦμης Ἴων: 129
 <Δραγοῦμης Ἴων> (τὸ ὄνομα δὲν ἀναγράφεται στὸ περιοδικὸ ἀλλὰ τὰ κείμενα ποῦ ἀνα-
 τυπώνονται προέρχονται ἀπὸ τὰ πολιτικὰ κείμενα τοῦ Ἴωνα Δραγοῦμη): 66, 67, 79
 Θεοφύλακτος Θ. Κ.: 12, 19, 25, 34, 42, 52, 75, 87, 98, 108, 124
 Κάλφογλους Ι. Η.: 97, 106, 115, 123, 132, 142, 160, 167, 177, 185, 194
 Καραβίτσας Ἀνδρέας (διηγήματα: *Ἡ Πατρίδα* *Ἡ θυσία* *Κρυφὸς καμὸς*): 57, 68, 80,
 89, 100, 109, 117
 Κούσης Ἐλευθέριος Τριαντ.: 32, 40, 50, 61, 72, 84, 93, 105, 112, 121, 130, 139, 150, 158,
 165, 174, 183, 191
 Λαμπρινίδης Κύριλλος, ἀρχιδιάκονος: 166, 175, 184, 193
 Λιθοξόος Ν.: 17, 23, 31, 51, 73, 85
 Μενάρδος Σίμος: 113, 122, 131
 Μηλιόπουλος Ἰωάννης: 64, 104, 116, 133, 141, 151, 159, 176
 Παπαδιαμαντής Ἄ.: (διηγήματα: *Στὸ Χριστό*, *στὸ Κάστρο* *Φτωχὸς ἄγιος* *Ἄψαλτος*):
 125, 135, 144, 153, 162, 169, 178, 187
 Παπαδόπουλος Γ.Κ. (Κυριακίδης): 56, 63, 95, 161
 Πεφάνης Ἀγγελος, ἀρχιμανδρίτης: 77
 Σοκολώφ Ἰ. Ἰ.: 65, 74
 Σολωμὸς Διονύσιος (ποίημα: *Ἡ τρελλὴ μάννα*): 182
 Τσαμπερτίδης Κ. Α.: 38, 47, 59, 70, 82, 91, 102· Τ <= Τσαμπερτίδης> 110, 119, 127, 137,
 146, 155· ἀνυπόγραφο 29, 163, 172, 180, 189
 Φιλλιππίδου Μαρίκα Κ. (ποίημα: *Ἐνα δάκρυ*): 78
 Franke L. A.: 32
 Φυλιζης Δ.: 186, 192
 Χατζόπουλος Κ. (ποίηματα: *Σ' ἓνα δένδρο* *Στὸ ἴδιο δένδρο*): 10
 Χειμωνίδης Φίλιππος Ἀπ.: 13, 26, 35, 43, 53, 76, 168
 Χρῦσανθος Φιλλιππίδης: † Ὁ Τραπεζοῦντος Χρῦσανθος 1, 16, 30, 39, 49, 60, 71, 83, 92,
 103, 111, 138, 156, 164, 173, 181, 190· Μητροπολίτης Χρῦσανθος 8, 126(3), 157· Χ.Φ.
 2, (ἀνατύπωση ἀπὸ E.A.) 128.
 ἀνυπόγραφο: Χρονικὰ 6, 15, 21, 37, 46, 58, 69, 81, 90, 101, 118, 126, 136, 145, 170, 179·
 (εἰσαγωγικὸ σημεῖωμα) 4, 9, 66, 79, 113, 128· ἄρθρο(;) 22· μετάφραση(;) 99, 107